

Interreg
SLOVENIJA - AVSTRIJA
SLOWENIEN - ÖSTERREICH
Evropska unija | Evropski sklad za regionalni razvoj
Europäische Union | Europäischer Fonds für regionale Entwicklung

Garatar pomeni dom, hkrati pa teman gozd mrtvih, kjer umrli izpod drevesnih korenin šepetajo svoje zgodbe. Vendar je Garatar v svojem pozabljenem bistvu tudi kraj očiščenja. Znati sprejeti tako življenje kot smrt – to je bistvo Garatarja.

ISBN 978-3-7086-1173-0

9 783708 611730

www.mohorjeva.com

Mohorjeva
Celovec

Knjiga je izšla v projektu „SMART Tourist-SPread the Karawanks“ v okviru kooperacijskega programa Interreg V-A Slovenija-Avstrija. Sofinancirana je iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in s strani KWF in ni namenjena prodaji.

Das vorliegende Buch ist Teil der Projektes „SMART Tourist – SPread The Karawanks“, das im Rahmen des grenzüberschreitenden Interreg-Programms Slowenien-Österreich V-A durchgeführt wird. Es wurde durch den Europäischen Fonds für regionale Entwicklung und den KWF kofinanziert und ist nicht für den Verkauf vorgesehen.

Pesmi

GARATAR

LUCIJA MIRKAC

LUCIJA MIRKAC

GARATAR

Pesmi

Mohorjeva
Celovec

LUCIJA MIRKAC

GARATAR

Projektpartner | Partnerji pri projektu

Mohorjeva
Hermagoras

xamoom

Gorenjski Glas

LUCIJA MIRKAC

GARATAR

Pesmi

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-1

MIRKAC, Lucija

Garatar : pesmi / [[besedilo], slike] Lucija Mirkac. - Celovec :
Mohorjeva, 2021. - (Smart Tourist - SPread The Karawanks)

ISBN 978-3-7086-1173-0

COBISS.SI-ID 55276035

Lucija Mirkac: Garatar. Pesmi

Slike | Bilder: Lucija Mirkac

Jezikovni pregled | Lektorat: Mojca Pipan

Oblikovanje in tisk | Gestaltung und Druck: ilab crossmedia og

Uredništvo | Redaktion: Adrian Kert

© 2021 Mohorjeva družba v Celovcu | Hermagoras Verein Klagenfurt

V seriji | In der Serie: SMART Tourist – SPread The Karawanks

Izdala in založila | Herausgeber: Mohorjeva družba v Celovcu |

Hermagoras Verein Klagenfurt

Za družbo | Für den Verein: Karl Hren, Franz Kelih

Naklada | Auflage: 300

Cena: ni za prodajo | Preis: nicht für den Verkauf

ISBN 978-3-7086-1173-0

Knjiga je izšla v projektu „SMART Tourist-SPread the Karawanks“ v okviru kooperacijskega programa Interreg V-A Slovenija-Avstrija. Sofinancirana je iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in s strani KWF in ni namenjena prodaji.

Das vorliegende Buch ist Teil der Projektes „SMART Tourist – SPread The Karawanks“, das im Rahmen des grenzüberschreitenden Interreg-Programms Slowenien-Österreich V-A durchgeführt wird. Es wurde durch den Europäischen Fonds für regionale Entwicklung und den KWF kofinanziert und ist nicht für den Verkauf vorgesehen.

Einleitung | Uvod

Izobraževalno poslanstvo je glavni cilj Mohorjeve družbe. Od ustanovitve leta 1851 je izšlo pri njej na tisoče knjig. Mohorjeva želi s projektom „SMART Tourist – SPread The Karawanks“ regijo kulturno-turistično predstaviti in uveljaviti s pomočjo literature. Krajinsko raznolika gorska veriga med Slovenijo in Avstrijo je na obeh straneh navdihovala in še navdihuje številne literarne ustvarjalce. Cilj je bralcem približati literarna dela, ki so vezana na kraje te regije in do njih omogočiti javen dostop. Literatura pa se ne širi le s knjigami. Zato se bodo znotraj projekta razvile turistične ponudbe v obliki literarnih poti, ki bodo s pomočjo sodobnih tehnologij in posebej za projekt pripravljeno aplikacijo toliko bolj dojemljive in doživete. Tako naj bi se razvila nova oblika turizma, ki bi obiskovalcem omogočala globlje spoznavanje kulture in kulturne dediščine pokrajine. Več o tem najdete na www.spread-karawanks.eu

Zentrales Ziel der Hermagoras/Mohorjeva ist es, Menschen zu bilden. Seit der Gründung im Jahr 1851 wurden Tausende Bücher herausgegeben. Mit dem EU-Projekt „SMART Tourist – SPread The Karawanks“ möchte die Hermagoras/Mohorjeva die grenzüberschreitende Region um die Karawanken noch stärker literarisch positionieren. Die kulturelle und landschaftliche Vielfalt dieser Gebirgs- und Tallandschaften inspirierte zahlreiche AutorenInnen über die Region zu schreiben. Ziel ist es, den LeserInnen Literatur näher zu bringen und diese auch öffentlich

zugänglich zu machen. Literatur wird aber nicht nur über Bücher vermittelt, die ganz klassisch im Laufe des Projektes herausgegeben werden, sondern auch durch innovativ erlebbare literarische Wanderwege, literarische Tourismuspakete und mit einer interaktiven Literatur-Wander-APP. Mehr zum Projekt unter: **www.spread-karawanks.eu**

0 knjigi | Zum Buch

Naslov pesniške zbirke Garatar je neologizem in v prevodu pomeni »dom«, prav tako pa teman in navidezno neprehoden gozd mrtvih, kjer umrli izpod drevesnih korenin šepetajo svoje zgodbe, temačen in zapuščen kraj, ki se ga ljudje izogibajo. Vendar je Garatar v svojem pozabljenem bistvu tudi kraj očiščenja. Naslov tako zaobjame sfere vseh štirih ciklov v zbirki. Pri Garatarju gre torej za tisti tragični razkorak, ki v svojem bistvu izhaja iz novoveške zavesti o minljivosti, kjer imamo na eni strani neokrnjeno idilo, občudovanje in eskapistični spust v naročje narave, na drugi strani pa temo gozda, ki prinaša slutnjo smrti. Iti skozi ta gozd, znati sprejeti tako življenje kot smrt – to je bistvo Garatarja. In pa seveda tisto, kar se kot rdeča nit vleče skozi vse pesmi: čutiti in čuditi se.

Der Gedichtbandtitel Garatar ist ein Neologismus und bedeutet »Geburtshaus«, gleichzeitig auch ein dunkler und scheinbar undurchdringlicher Totenwald, wo die Toten aus den Baumwurzeln hervor ihre Geschichten flüstern, ein finsterner und verlassener Ort, den die Menschen meiden. Und doch ist Garatar seinem vergessenen Wesen nach auch ein Ort der Reinigung. Der Titel umfasst somit die Sphären aller vier Gedichtbandzyklen. In Garatar geht es also um jenen Spagat, der aus dem neuzeitlichen Bewusstsein über die Vergänglichkeit stammt, wo es einerseits die unversehrte Idylle, Bewunderung und den eskapistischen Sturz in den Schoß der Natur gibt und andererseits die Dunkelheit des Waldes, die eine Todesahnung mit sich bringt. Der Gang durch diesen Wald und das Vermögen, sowohl das Leben als auch den Tod anzunehmen – das ist das Wesen von Garatar. Und natürlich der inhaltliche rote Faden durch den Gedichtband – fühlen und sich wundern.

O avtorici | Zur Autorin

Lucija Mirkac je rojena leta 1997 v Slovenj Gradcu. Po očetu je koroškega, po mami poljskega porekla. Piše prozo in poezijo, izdala je že več mladinskih romanov in dve pesniški zbirki. Po maturi na Gimnaziji Ravne se je vpisala za študij primerjalne književnosti in slovenistike na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Je soustanoviteljica in vodja gledališke skupine Kavčuk pod okriljem KD Prežihov Voranc Ravne na Koroškem, za katero je napisala in režirala več dram in muzikalov. Objavlja v različnih revijah in zbornikih in je članica Kulturnega društva literatov Mežiške doline. Živi in ustvarja na Lešah pri Prevaljah.

Lucija Mirkac ist 1997 in Slovenj Gradec (Slowenien) geboren. Ihre Eltern stammen aus Slowenien bzw. Polen. Sie schreibt Prosa und Poesie und hat bereits mehrere Jugendromane und Gedichtbände veröffentlicht. Nach der Matura am Gymnasium Ravne begann sie mit dem Studium der Vergleichenden Literaturwissenschaft und Slowenistik an der Universität Laibach. Sie ist Mitbegründerin und Leiterin der Theatergruppe Kavčuk im Kulturverein Prežihov Voranc in Ravne, für die sie bereits mehrere Theaterstücke schrieb und auf die Bühne brachte. Sie publiziert in verschiedenen Zeitschriften und Almanachen. Sie lebt in Leše bei Prevalje.

Vsebina | Inhalt

I. DREVESA KRVAVIJO	11
II. S PRSTI, ZAMAZANIMI OD TINTE	75
III. UL-VANADE	133
IV. PESEM O GORI	151

1.

DREVESA KRVAVIJO

Moja duša sedi ob oknu in gleda in
se čudi tej ubranosti sveta,
potem pa nenadoma zavzdihne,
kot da bi nekaj čakala.

V MENI JE PESEM

V meni je pesem melanholičnih poljskih vetrov,
pesem mrzlih noči in deročih voda,
piha čez meglene ravnice in žene ptice sanj proti severu,
od koder gore govore grmečo grozo in se krušijo skale.

V meni je pesem melanholičnih poljskih vetrov,
ki plešejo ples svobode in se spuščajo izpod zvezdnatega
neba
v trenutkih, ko se skale kotalijo čez moje srce –
tedaj se v meni kot blažeča bolečina oglašajo volkovi.

NOČI, KO CVETIJO HRUŠKE

Noči, ko cvetijo hruške,
rekli so, da morda zapiha,
morda le zalebdi v zraku
in zadržuje dih, zdi se kot
neskončnost in včasih še sama
pozabim dihati.

Noči pod globokim nebom in
vrana, ki prihaja gledat
staro drevo kot vsak dan poprej,
kot vsak dan poslej, vrana je moja
prijateljica, stara znanka, morda bi mi
sedla na roko, obstala na njej kakor
noč pod globokim nebom,
če bi iztegnila dlan, če bi zares verjela.

Rdeče sonce se je skrilo,
morda je tam, za belo goro,
za temnim gozdom,
slutim srebrno zelenost listkov,
veja se trese, ko vzleta,
tako bi vzletala tudi jaz.
In se smehljam.

Rekli so, da zahaja sonce,
sedim in se ne ganem.
Pravijo, da cveti belo,
čisto belo, s tisto pravo belino,
ki jo lahko vidiš tudi ponoči,
v nočeh, ko cveti belo,
čisto belo in le belo.

Čebele so odletele,
kot bi ugašale, so utihnile,
druga za drugo, vse do zadnje,
noč bo krajša od dneva in
le črički, le še črički in
siva zelenost vrhov,

noči, ko cvetijo hruške.

NOCOJ SEM SANJALA SANJE

I.

Veter v duši se preobrača.
Živiva v vseobsegajočih valovih,
človek, ki vejejo skozi veje sveta
in zajemajo vsak dih, vsako misel,
vsak korak, vsak las moje glave.

In jaz živim.

Odganjajte oblake, jaz si bom
oblake privezala na nebo.
Z neba trgajte lubje,
krpala ga bom z lasnim mesom.
Govorite mi, da je zarja ugasnila,
jaz vem, da zato, da se jutri spet vrne.

In gledam, kako se noči.

II.

Bosih nog stopam po mahu,
po preprogi listov in iglic
in kamna in lesa.
Ponoči sanjam cigane,
njihov veter me kliče,
njihovi konji rezgečejo v meni.
A se ne zbujam.

III.

Nocoj sem sanjala sanje pri odprtem oknu,
toliko zraka je bilo, toliko zvokov ...

Kot ptice v vračanju z juga, ki preletavajo
severno nebo in kričijo,
oh, kako kričijo, in se sprašujem, kako
spijo drevesa, obrazi, ki se obračajo vase,
zeli jim prerašča lubje, ali spijo pokončno ...
Morda že slišim listke, kako poganjajo iz
olesenosti vej? Hribi se zgrinjajo na leseneče ude,
ali spijo naprej ... kako zveni spanje?

Nocoj sem sanjala sanje pri odprtem oknu.
Bilo je toliko zraka, da sem zopet živel ...

JUTRANJE PTICE

Dihaš kot senca in jaz rišem ptice,
ptice ne letajo, krila pristrigel sem, da bi
obstale v zelenosti slike v letu brez diha ...
negibne so ptice, stegujejo glave
in dvigajo kljune v vrt sanj in spominov
na tvoje oči, ki nov dan jih izpraska,
saj kmalu bo zarja.

Kričijo v jutro, ihtijo pod svodom,
pod sivo belino oblakov splašene,
slonim ti nad glavo, ko jutro se zbujaja ...
čebele mi ptice na risbi plašijo
nad gorami sneg svetlo sije med zvoke
bobneče tovarne, sivina odzvanja,
saj kmalu bo zarja.

So megle se tkale čez tiho vodovje
in stal nad pečino sem, da bi te videl,
sem morje zagledal, ki skale izjeda
in ptice neba, kot bi klicale tebe.
In gledal sem trave in reke in gore
in nisem se rešil več te temne more,
da vse bo minilo, če oči se odprejo,
zdaj kmalu bo zarja.

In zdaj grem k judežu bele svetlobe,
stopnice so daleč, za mrzlim hodnikom
polzeče sivine stegujejo roke
in ptice kričijo, ki res še ne vejo,
da čas je že mimo in ura odbija,
da veter tesnobo ločitve prinaša,
saj kmalu bo zarja.

In voda je v duši in ogenj je v zraku
in daleč je jezero zveznih podobic.

Kako je lepo, ko drevesa pustijo,
da letajo listki in nič jih ne veže več,
ne zadržuje v sivih meglicah.
Lepa je misel, a strašna kot jutro,
saj kmalu bo zarja.

KAKO DIŠI DEŽ

Kako diši dež, ko prvič po dolgi zimi
usuje, umije oblake, prodira v zemljo, ji da,
da spet pije, kako diši dež ...

Kako diši dež, kako diši dež, ko prvič usuje,
pretrga membrano za novo
tešenje in polni za upanje grudic
prstenih, kako diši dež ...

Kako diši dež, ko prvič
odpiramo okna v čudenju, glej,
spet je dež, pa kako diši, glej,
kako diši dež.

DA BI

Da bi ujela vsaj košček zelene,
ki boči se v senci pod plaščem snega,
rumenega polja pod gorsko belino,
prišla je od daleč, ni s tega sveta.

In da bi mogla vonjave ujeti
te zgodnje pomladi in cvetja in trav,
ko zemlja zaduha, zelenje spet žene
in veter pošilja, da novo bo gnal.

Da bi ujela šumenje viharja,
ki ptice neba zopet kliče domov,
da bi ujela vse lahno vrvenje
teh mojih prijateljev, divjih vetrov.

Da bi ujela nasmeh na obrazih
starcev, žena in vseh majhnih otrok,
ki polnijo ceste pod drevjem v cvetenju
in lističe cvetne lovijo brez rok.

Oh, da bi ujela vse drobne pomladi
od mravelj med kamenčki pa do neba.
Saj rojstvo je eno, smrti pa tisoč,
kot lučka na polju, ko vetru se vda.

MAJSKA NEVIHTA

Majski veter drevje maje,
vleče veje s sabo v dalj,
trave lomi v valovanje,
upogiba, niža v kal.

Prve kaplje zagonijo
gor po šipi mojih dni
in se usujejo kot žito,
šelesteče čez ravni.

O, da dež izpral bi misli
in daljave, ki težé,
kakor travo me upognil,
da me v zemljo položé.

PO NEVIHTI

I.

Zdaj je nehalo deževati,
škropiti prst in so se odsevi
megle razblinili v belo sonce.
Daleč je šklopotanje po strehi,
drhtenje golih črnih vej,
daleč so sanje o dežju,
rumeni suhosti visoke trave pod goro,
in samo vrana kljuva kremplje
na vrhu stare hruške do trenutka,
ko se posuši grčava srebrna koža
in se zatresejo blede zeleni cekini.
Zdaj je nehalo deževati, škropiti prst
in gozd še vedno ne diha, kot bi se bal.
Daleč so jablane in lipe, daleč je
pravljica o njih, kot slika iz slikanice
visoko na omari na podstrešju.

II.

Blaga žarka svetlobe režeta
mehkobo hriba, na pregibih
rišeta skrivnost. Trenutek, dva
in ugasne.
Mokra trava ne bo več
zelenorumena zmes svetlobe,
bo le trava, suha kot vsak dan
poprej in poslej do dne, ko sonce
zaide v prah, ko zapiha,
ko zopet prinese
kot bele hruškove cvetove
blagost daljne vode.

III.

Lebdeči dim nad jaso je
senca rumene megle,
prašne in le napol oprane
nad suho rumenostjo visokih trav.
Gora je daleč in dež je še dlje,
zdaj je nehalo deževati,
škropiti prst in pozabljam na dihanje.
Bojim se, da ga ne razblinijo
vranina krila, bojim se, da bi poletela
skozi motno rumenost.

IV.

Lebdeči dim nad jaso, ne dihaj,
ne dihaj, da ga ne splašiš.

RIŠEM PTICE

V klopi rišem ptice.
Moje ptice ne letijo,
da na sliki obstojijo,
pristrigla sem jim krila.

Moje ptice so negibne,
stegujejo vratove,
kljune dvigajo v vrtove
upov, sanj, spominov.

In jaz potem te ptice
rišem in jih gledam,
ko v senci dni posedam,
gledam in se čudim.

Kako kričijo v jutro,
kako ihtijo v zarji.
plašijo jih viharji,
ko na večer zaspijo.

RABIM OBJEME DREVES

Rabim objeme dreves,
rabim poljube neba,
toplino drhteče zemlje,
gozd, ki v sapi šumlja.

Omamo dišeče domače prsti,
ki jo presevam med prsti,
hladne dotike dežja
in bežne spomine oblakov.

Rabim besede o tihih ljubeznih,
rabim poti predaljnih zvezd,
rabim stike z drevesi in zemljo,
rabim objeme dreves.

PERSPEKTIVA

Popoldan ležim v zelenju, bosa,
brez stika s tlemi in prsti mi grabijo
travne bilke, nad mano pa se ob starem kolu
rahlo ziblje drobcen brezov listek in nenadoma
vidim in spoznam v vsej svoji majhnosti,
da je mlado življenje še veličastnejše od
zvvišene starosti – kot bolj človeško se zdi.
Obračam se proti soncu in v silhuetah spoznavam
drobne obrise trav in rož. Naenkrat je vse obrnjeno
na glavo in vidim drugače kot doslej, naenkrat je
življenje tam. Pred mano so le medli obrisi hiše –
tuja je in drugačna se zdi s te perspektive. Potem za hip
pozabim nanjo in za dolg trenutek smo samo jaz, trave
in nebo,
zelena in modra, kot bi igrali večno nemirno igro.
Spoznavam, da je nekaj drugače, neotipljivo, a jasno
pred mano,
in počasi ugotavljam, da nebo obsega dve tretjini sveta,
in za hip je vse v redu, kot bi se sprijaznila z dejstvom,
da smo ljudje kot izgubljeni plesalci neba.
V tistem trenutku se utrga nekaj majhnega in velikega,
šibkega in močnega, tihega in glasnega, vse obenem,
nekaj drobcenega, a močnega kot nezatna voda,
ki vrezuje strugo v kamnita tla, vseobsegajoče kot mo-
litev.

ZRAK

Zrak se vrtinči nad mano.
Stojim na križpotju.
Mačka se mi je zjutraj podrgnila ob nogo.

Preizkusite tok misli!

Zrak zavija, zapiram oči,
kot za večnost legam na posteljo meglice.

Pod mano so kamni,
na katerih v potu in krvi svojih dni
zidam svojo hišo.
Rojena sem bila pod zvezdami neba,
h katerim me zdaj tiho, tiho nosi zrak.

ZVOKI Z RAVNIN

Včasih zvečer diši po ognju,
ko veter piha čez gričevnato širjav.
Včasih zvečer nekaj obstane v zraku,
kot bi hotelo utreti pot ven,
na prosto, v kraje, kjer je ravnina.

Tam zvene pesmi vode in žalosti,
tam se zvoki spajajo z globino reke,
tam ni mostu, kajti globino je treba prebresti ...

In mi samo stojimo in gledamo.
Včasih je to dovolj, kajti ...
včasih, ampak res samo včasih
potem veter nosi z ravnin otožne zvoke
izpod tresočih prstov in harmonika zveni
tiho, komaj slišno, kot ptica, ki kriči v sneg, tiho,
a v srce segajoče.

KAPLJANJE

Ljubim te, prostrana širjava zamrznjenih planin,
razprostrte doline in mehka zelenost travnikov in lesov,
drobno pošumevanje lesk
in temno šumenje voda,
dežela med skalami, Velika reka
in davnost ledu v ravninah,
ljubim te, jezerska prosojnost in
temna goščava dreves in skal,
bela gmota gore, blede sonce iz megle,
zlato šumenje brezovih vej in bela na modri,
ljubim te, udarjanje kamna ob kamen
kot spomin iz pradavnosti,
ko je v globini zemlje na ramo kapljala voda,
ljubim te, stekanje in toplota iz globočine,
da, le tebe, zlitost in mehka trdota,
moj dom, moj svet, moja dežela.

DOLGA POT DOMOV

Si kdaj zašel s poti,
ko si došel do cilja,
ko si se obrnil od cilja,
lučke v zvoniku na gori,
da bi prehodil pot nazaj?
Takrat se šele zaveš,
kam si šel,
kako dolga je pot,
kako daleč od doma si,
ko si nenadoma v temi
brez tiste drobne lučke,
kako dolga je pot,
ker je to pot brez luči na koncu,
brez svetlobe, ki bi vabila,
proti kateri bi šel,
le dolga, temna in samotna
brezdanjost.
Šele tedaj spoznaš,
kako se stopinje ugrezajo v blato,
kako globoko sežejo noge
in kako je blatna sled edino,
kar puščaš za sabo,
ne luč, ne svetloba, ne pesem,
le brezdanja tišina in tesnoba,
ko se vračaš potem,
ko je že zašlo sonce,
takrat se šele zaveš,
kam si šel,
kako dolga je pot,
kako daleč od doma si,
kako topel je bil cilj,
drobna lučka v zvoniku,
s kakšno nežnostjo in

domačno toplino je vabila
in kako hladno je bilo ta čas
za tvojim hrbtom.

Se obrniti, stisniti zobe,
zarezati v brezdanjost,
navzdol po hladnem terenu?

Bojiš se, da boš zgrešil
lastne odtise stopal v blatu,
zdaj ko ni več luči
in se vate plazita hlad in
tesnoba.

Nikogar ni.

A to je pot, ki jo moraš prehoditi.

POT DOMOV

Vračam se domov,
vzpenjanje cestnih ovinkov,
dvigam se v višave mimo
šipka in brez,
s ceste gledam izginjanje smrek,
konca še ne vidim,
ko se dvigam nad debla,
nad temno šumeče gozdove,
nad prostranost goščave,
sonce blede sije, kriva je megla,
in gora je kristalno bela na modrem ozadju,
na zahodu je jasno, pravi vreme nar,
veliki travnik je vse bližje,
tam nekje slutnja zvonika,
breze so včasih zeleno šelestele,
zdaj se le žalostno pozibavajo
tanke veje, kot bi jih premikala
človeška sapa, jaz pa se
dvigam in vzpenjam,
visoko nad temno prostranostjo
gozdov se dvigam,
glasba, the grass was greener,
cesto spreletavajo vrane.

ČUDNA GLASBA IGRA

Čudna glasba igra
in zunaj pajek v sapi, ki mu trese mrežo,
obeduje muhe.

Megla iznad Pece tiho,
tiho spuščá svoj plašč nad kotlino,

da nas skuha ... noč.

ZAZNAMOVANO DREVO

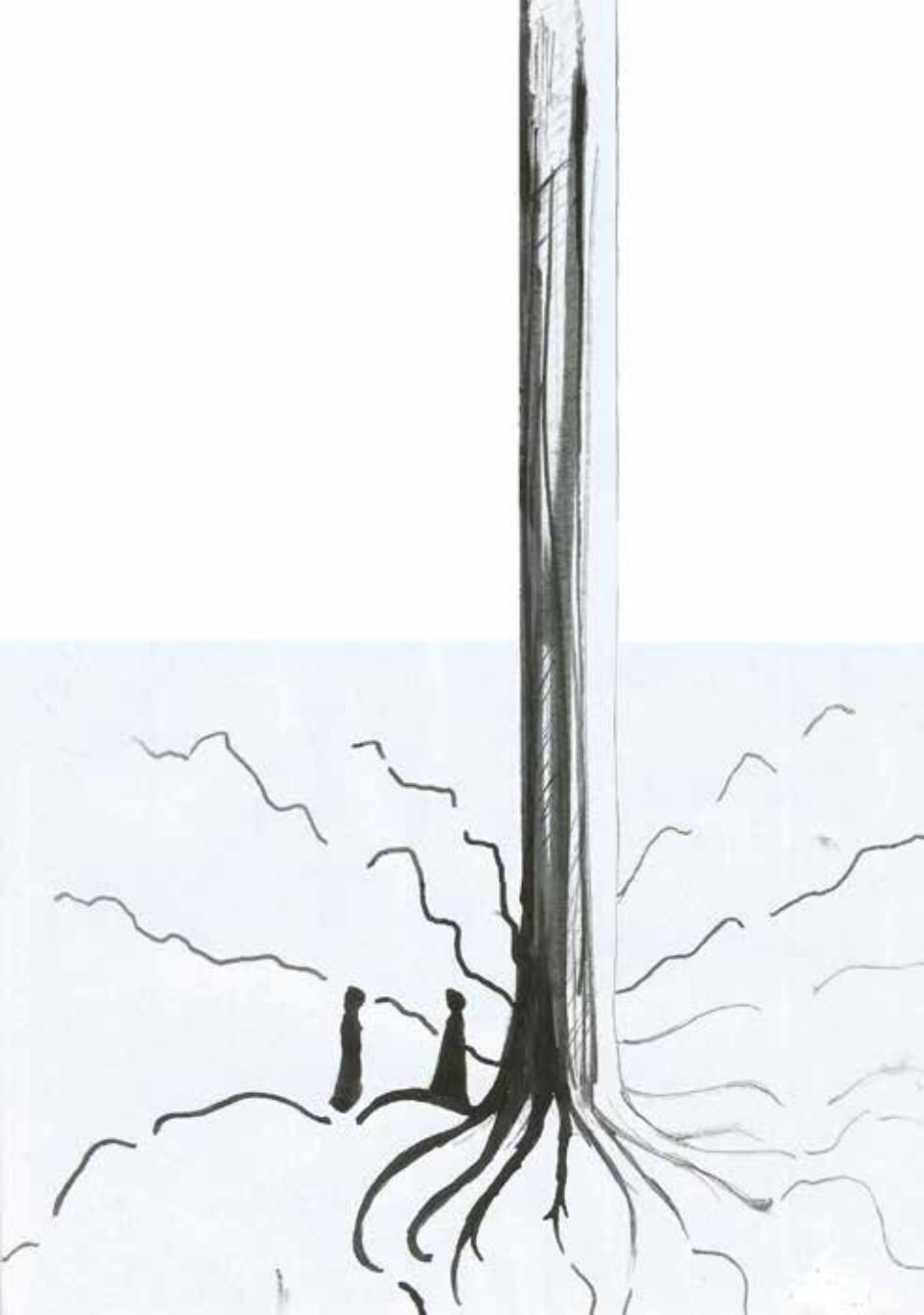
Na smrt si obsojeno,
slišiš, drevo?
Misel odzvanja v meni
in ptice dvigujejo krila,
ubežati!

Ti ne moreš ubežati, drevo.
Mrtvega bo jesensko sonce te obsijalo,
zadnje sokove si izpilo,
kri skrilo v zemljino krilo,
mrtvo vejevje se maje.

Mlada drevesa so zaupljiva –
nekoč tudi ti,
nekoč tudi ti si zaupal ljudem,
ki šepetali so ti svoje sanje.
Čas je naredil te – neuklonljivo.

Sanje varuješ v srčiki srca,
videlo pekel si, solze, nebo ...

V mrtvo jesensko tišino
pade zaznamovano drevo.

MOTIVI Z NIŽINE

I.

Nebo se je mračilo, ko sem izstopila iz vlaka
in obstala pod njegovo širjavo, zatemnjeno od črnine.
Iz daljave so vsake toliko odjeknili gromi,
mlini pa so se vrteli, vrteli,
nisem še vedela, da je to pomembno,
da je vse v življenju vrtenje v krogu,
tavanje med zemljo in nebom.
Mlini so se vrteli, ob meni pa so na tla sedali
galebi in vse ptice neba,
kot bi hoteli vedeti in me spraševali,
kam se pa ti vrtiš?

II.

Nikoli ne bom pozabila ženske,
ki mi je v daljnem tujem svetu v ranih jutrih
stregla s kruhom kot brezdomnemu otroku.
Iz skodelice se je kadilo, ko jo je postavila predme
in mi zaželela guten Appetit.
Potem sem šla naprej po cesti med vrbami
in se ustavila šele v drobni slaščičarni,
sto tisoče drobnih korakov sem prehodila.
Za pultom je stal dobri pek, I'm sorry, I don't have it,
in si je prijazno popravil okrogla očala.
Imel je topel glas.

III.

Šla sem na Severno morje.
Šla sem nazaj mimo starih črnih hiš,
lesene strehe so polnili galebi,
kot bi čakali na trenutek,
ko bodo lahko razprostrli krila in

poleteli proti horizontu.
Šla sem na Severno morje
in sem le stala tam na skalah in
strmela in si predstavljala,
da hodi ves svet z roko v roki,
medtem ko so s coklami
veselo udarjali ob tla.
Šla sem na Severno morje in
se še danes čudim,
da sem se sploh vrnila, kajti tam se
stikata sedanjost in večnost.
Le prst sem namočila
v širno vodovje in začutila.
Šla sem na Severno morje.
Takšne samote ni nikjer drugje na svetu.

ZGODNJESENSKO CVETJE

Danes ležim v travi.
Listi, suhi kot roke starcev
na drevju jeseni,
ki se le še za slabotne nitke držijo
mirujočih vej kot izžeta lica,
postajajo in praskajo poslednje
kapljice vode iz zraka.
Zapiha kot sapa.
Nebo je morda jasno, morda se že mrači.

Z mano ostanek poletja,
v odsevu neba opazujem
igro silhuet osamljenih trav v majanju
v brezkončnost.

Z mano zelena,
zelena, ki bo z naslednjim dnem
le še manj zelena, nikoli bolj.

Z mano vonj rojevanja tega,
kar je svet vse leto nosil v svojih nedrih
in prisluškoval tišini,
kdaj ga bo sprejela.

Z mano slika tihega umiranja,
ko se tu in tam iz trave,
ožgane od časa,
maje in poje pesem
zgodnjejesensko cvetje.

STAREMU MESTNEMU JEDRU

Diham zate,
staro mestno jedro,

z ozkimi uličicami,
starimi svetilkami,
kjer teče, teče
mimo kamnitih stebrov
starega mostu
mrtva reka,
drobne ulice
v skalnem zavetju
modrih daljav
gozda pod goro,

Uršlja, mati, se smehlja.

SLIŠIM DEŽ

Slišim dež, tihe kapljice iz niča,
slišim dež, v dolini lajež psa,
slišim dež, tiho bolečino stanja,
ko prva kapljica doseže tla ...

Slišim dež v vejah brez, trepet v meglicah,
slišim dež, suho listje zašumi.
Slišim dež, tiho bolečino spanja,
poslednjo misel ptic seli v oči.

Slišim dež, kot popoldan je breztežen,
slišim dež v nemih iglicah dreves.
Slišim dež, gola veja se zatrese,
v novembrski večer gre tihost cest.

VČASIH

Včasih obstojim
pod temnim svodom
na večer, ko se na nebo
zgrinjajo mrak in sence.
Včasih potem nebo žari
in ožarja podobe Uršlje in Pece,
kot da bi slika prišla iz časov,
ko so ljudje še Vedeli.
Včasih je slika drugačna –
širna se vali čez nebo in
preplavlja dve tretjini sveta,
na tretji stojim jaz.
Včasih, ampak res samo včasih
potem zapiha veter
in v zraku obvisi vonj po ognju
in se zgodi temna slutnja,
da mogoče nekje, некоč
noč sežiga mrliča.

In takrat vem, da bo noč hladna.

MAČKA

I.

Grmi.

Mačka se v krožčih gibih
drgne okoli mojih nog.

Grmi.

Rep levo in desno,
strah jo je, obstane.

Se zastrmi v daljavo.

Strah jo je zame.

Jaz grem.

Grmi.

Moram.

Trza, gibi so panični,
steče, obstane.

Prisluškuje zvokom večera v daljavi.

Sluti?

Nekaj je v zraku.

Vrane panično vreščijo.

Slutijo?

Pospešim korak.

Vrnila se bom pred dežjem.

Ko se oziram,

še zmerom strmi za mano.

II.

Grmi.

Ko se vrnem, mačke ne bo več.

Prestrašen pogled bo izginil
za plastjo trnja in od mraza ožgane trave,
zdaj, zdaj.

Vrnila se bom pred nočjo.

TIŠINJENJE

Sivi trikotniki hiš so obnemeli v meglinem plašču,
reka brez diha stoji, vodo duši pod megló.

In bi zadihal, morda bi zadihal, morda bi si upal,
če bi ne kradla meglá utripov nešteti stopal.

In če koraki bi ptice splašili, če kdo bi jih slišal,
če bi se zganilo kaj v mehkem dušenju zidov.

Tanki in rahli in skoraj lomljivi so rezki obrisi
črnih trikotnikov ptic, uvelih kosti iz zidov.

Dvigajo, dvigajo, nikdar vzpnejo se s krili iz megle,
trhle so tanke kosti črnih trikotnikov ptic.

Črne kosti so premočne za veter, prešibke za sape,
slutim tišino vetrov, sape mirijo megló.

Listke skrivenčene še med zidovi poslednjič lovijo,
veje so gole kosti drobnih prestradanih stark.

Vse bolj vetrovi ohlajajo megle, a rek ne zbudijo,
daleč so cestne luči, daleč je nemo nebo.

Preden zapiha in črne oblake iz zemlje prižene,
črni trikotniki ptic dajejo streham slovo.

Enkrat bo lilo in bo deževalo in bomo strmeli,
enkrat razpiha megló črni zid tankih kosti.

In se vzpnejo in mahajo s perjem in jočejo s krili,
kakor koraki gredo ven iz meglice, zidov.

Grejo v zemljo – domov.

ŠE EDEN

Še eden izmed mnogih je prestopil prag danes,
ko ne vem več, kdaj čas mene zabije v krsto spomina.

Še eden izmed mnogih, morda poet,
za vse večne čase je pred mano končal zemeljski krog
in se sprašujem, koliko še ...

Še eden izmed mnogih, ki je vdano zaprl oči,
morda osamljen, morda do smrti otožen
kot trava v novembrski sapi,
morda z nasmehom na ustih?

Še eden izmed mnogih,
ki jih je požrla hladna črna prst.
Še eden in čas šteje
trenutke
mrliču
v meni.

STISKA ME

I.

Stiska me v prsih,
kot bi čutila smrt v zraku,
v bilki trave,
ki visi nad nami,
kragulj razprostrtih kril,
v trenutkih tišine, samote.
Tišina je smrt?
Nad mano visi in šepeče besede
in vrača šepet, ki se v sanje
poskrije in sanja koticke,
kjer ni več luči, beseda
ostane, nad menoj obvisi,
jaz čakam, da v žilo utre pot,
izzame poslednjo kapljo krvi.

II.

Jaz sem jesen.
Jaz sem tiho odnašanje vetrov,
ki vrtinči okoli mojega stebła.
Jaz sem jesen.
Molče sedim in lovim dihe.
Jaz sem jesen.
Diham in dajem dih,
da bi dihali tudi drugi,
in pustim, da me odnaša.
Sanjam in vem,
ne morem dajati diha.

Je to hrepenenje po nebesih?

III.

Čutim mrzlo slutnjo, droben trkljaj na srce,
ko se zjutraj odstre zavesa.
Smrt je pustošila tod naokrog
kot vešča iz morastih sanj ...

Drevesa so ujeta v brezplastje
žledu in vleče jih k tlom kakor
sklonjene starce, da tiho ječijo
pod težo bremena, ki lomi jim
kožo in kri in kosti ...

Čisto tiho je, kakor odmev pratišine,
le vsake toliko se iz gozda razlega
zlovešče pokanje,
padec z višin na prezebla tla.

Drevesa se lomijo s svojimi zgodbami
in ljudje smo ujeti v svoj led –
od sveta nas drži kruta mrzla roka,
ko mama kliče, če bo koga zeblo,
naj se pride pogret v klet!

DREVESA KRVAVIJO

Drevesa krvavijo.
Iz krošenj in šumečih debel
spolzijo kaplje kot spomini,
rdeča kri drsi prek bele,
luna reže belo lubje ...

Drevesa krvavijo.
Ranjena so od viharjev,
vre globoko v belem kri,
jočejo in krvavijo
v tihost junijske noči.

Drevesa krvavijo.
Zjutraj, ko vstane dan in
meglo vleče čez temo lesov,
krvava debela v jutru zableščijo,
na belem lubju rdeča sled z vrhov.

ISKANJE ZELENE V ČRNINI

Grenka rž v kruhu
in vonj po meglicah
in zlati kovanci
in brezove veje
in bela v črnini
in topli spomini
in luč v zvoniku
in beli apnenec
in veter, ki zgane,
in prst, ki zasipa,
in nemo lebdenje
in tiho venenje
in suho igranje
in zibanje v vetru
in sapa z gora
in vsa давnost globine
in slutnja o vodi ...

In čas, ki odmeva v nogah rudarjev,
in skale in vrani, ki kradejo vrabcem,
in nemi grobovi utišanih hlapcev,
pogledi iz kamna, večerno zvonjenje
in listi koruze, posekana stebila
in hišni oboki in dimnik na strehi
in zlizane deske in temni gozdovi
in kroglja beline in šilce pelina
in hruška v vetru in trpkost lesnike
in slutnja brezdanjosti rudniških rogov
in škripanje trave in pot proti vrhu
do brezna potoka v poznojesensko
zamajanje cvetja pod skalnato steno.

GLASNIK

Črni vran na stari hruški,
ki stotero let stoji,
v meglah jutranje osame
dan na dan molče sedi.

Grčava se veja trese,
z gore sapa se spusti.
Vran še vedno strmo gleda,
čaka, da zamrzne kri.

Čaka smrt, ki v jutru kljuva
kakor ptič po okencih.
Čaka, gleda, obmiruje,
mrzel je večer in tih.

JAZ NE JOČEM

Vrtim se pod nebo, jeg gråter ikke,
in iščem svetlo vžiganje oblaka,
kot rdeča žila se v meglo pretaka,
nad snežnim vrhom s prstom zrem premike.

Čprav rdečina polni bele slike,
jeg gråter ikke, v meni ni koraka
in v nosnice se zлива teža zraka,
da pred očmi zaplešejo mi pike.

Jeg gråter ikke, stopam v dolino,
oziram se v vse smeri oblakov,
zaprem oči in diham rdečino.

Jeg gråter ikke, težka misel vlakov,
ki vlečejo me v tujo globočino,
kjer ni več zvezd in temne misli mrakov.

MORDA

Sedim v sobi in čakam na sneg.
Da se kompozicija melanholične jeseni
prevesi skozi oči ljudi,
ki v tistem trenutku hitijo po ulicah mest
z neomejenimi zalogami iluzij,
čeprav so že zdavnaj izgubili upanje.
Odbija polnoč, kdo ve zakaj, jaz ne morem spati,
le tihi zvoki klavirja odmevajo v meni
in prasketanje svinčnika preglasi vzdihе noči.
Čas je, čas je. Sedim v sobi in čakam na sneg.
Morda pade snežinka tudi pod moje okno.
Morda tudi meni odmrzne srce.

NOCOJ

Nocoj so mrla drevesa.

Krvaveče veje so upogibala v tla
s tisto dobro, svetlo mislijo,
počasi, kot težki hlapi nad pokrajino,
izginjajočo pod podobo večera.

Nocoj so mrla drevesa.

Vonj po krvi mi je polnil nosnice,
ko sem vdihavala gosti vonj zraka,
tistega težkega, sladkega, ki lega na oči,
živeti, živeti, je šklepetalo.

Zvoki odprtih ran so spolzeli
skozi debelo in olesenelo kožo dlani.
Trda kot podplat se je zazdela.

Pa slutim kri? Sanje neizpolnjenega?
Čutim k resnici se napravlja ... dan?!

SMRT NA POHODU

Nocoj je smrt na pohodu.
Iztrgana iz toplih dlani tavam,
tavam ven in vztrepečem,
in se vračam k daljavam.

Povsod jo iščem,
v vsakem delčku zemlje, zraka, vode,
iščem luč v travah – dihanje vztrepeče,
v grozi se razprejo oči.

Sama stojim tam – predaleč od ljudi.
Ne zgane se več senca,
ki ob poti obleži pod lučjo nezveste lune,
z nje sapa prah odnaša ...

Nocoj pustoši smrt in več ne prizanaša.

NEDOUMET JE MIR

Nedoumet je mir, ki se v pokrajino seli,
vrtinči belo meglo in mrtvi vasi ...
Skoraj noč pod nebom pluje, veter se miri,
sneg pa pada tiho, tiho, gledam, spet ... spet sneži.

Nedoumet je mir, ki se v pokrajino seli,
skoraj zelenečim vejam tanke prste ohromi.
Kakšna luč morda gori, da sneg pod njo se v sen vrtinči
in najde pot po zraku skoz temno belo gaz.

Nedoumet je mir, ki se v pokrajino seli,
kolo se spet umirja, v svet zre le par oči;
strmim s tesnobo v sebi v višine, pod nebo
in za lovit snežinke že hladno imam rokó ...

NEKOČ NEKJE

I.

Nekoč.

Nekje.

Skozi dolgo zasteklitev avtobusa
višave, nevid(e)ne očem.

Pet petnajst, teme bo počasi konec
in morda zastor pade z vseh
zaslonov.

Hecno je, ker ima vsaka snežinka
svoj nasmeh, vsako drevo
svoj zven, vsak šum
svoj obraz.

Vrtenje v neskončnost in
nekoč
nekje
se tudi meni zvrsti.

In padam.

II.

Padam v prepad modrine,
ki se rojeva v težkih utripih
mehkih oblačnih krogov,
ki se kot dim valijo skozi pokrajino.

Padam in takrat se sprašujem,
ali bi še lahko ujela ravnotežje,
ali je bilo res prepozno,

da sem morala pasti,
ali sem morala drveti proti središču
in vedeti, da bo vrhunec trd in boleč,
da je bolečina na koncu neizbežna ...

Kadar padam, me sicer neha biti strah,
nekje na polovici, takrat nehaš razmišljati,
a pristanek zato ni nič manj boleč,

ko razčesne lobanjo.
Lobanje se menda hitro celijo,
zato jo lahko razčesneš
enkrat, dvakrat, trikrat,
dokler nima več oblike srca,
dokler nima več ničesar,
a vseeno pada,
dokler je živa.

KOT STARI SNEG

Drobno ptico sem ujela v dlani,
gledam perje prosojno, ki pada
in kopni zdaj kot stari sneg lani.

Perje jadra po zraku, kot k mani
me povleče neznana balada,
drobno ptico sem ujela v dlani.

In k nogam se spuščajo vrani,
žrejo perje, ki jim ne pripada,
in kopni zdaj kot stari sneg lani.

Neopazno se drobni cvet brani,
s kljunčkom drega v dlan do prepada,
drobno ptico sem ujela v dlani.

Smrtno grozo prikrajajo vrani,
tisočkrat na sekundo upada
in kopni zdaj kot stari sneg lani.

Obleži drobna ptica ob strani,
srce je težko in mrzlo kot klada.
Drobno ptico sem ujela v dlani
in kopni zdaj kot stari sneg lani ...

ZIMSKO SONCE

Si gledal kdaj čez ostri rob zrcala,
ko megla se je spuščala pod goro
in sonce je končalo mrzlo moro
noči, ki je na vekah spečih spala.

Si kdaj zaril v prst ostrino rala,
ko zvezde so se izgubljale v zoro
in vzkliko je, kar noč ima za noro,
ko mrzla prst je v tihosti ležala.

Si kdaj govoril z goro v gostem mraku?
Si rekel, da si reka med rokavi?
Si kdaj obstal na mirujočem vlaku?

Morda iskal si to, kar zgodba pravi,
in si pustil svobodno dihat zraku,
a vendar si obstal, ujet v širjavi ...

ZIMSKO SPANJE

Tih potoček v mesečini,
v vasi ponoči lajajo psi,
slutim daljne obrise konja
kot tankočutno tiktakanje tišine,
na okoliških hribih prižigajo ognje,
kot bi hoteli klicati usmiljenje nad
z grenko lepoto ovenčano deželo ...

Nad šipkovim grmom se vzpenja luna,
požira plešoče silhuete trnja in listov,
nekje v dalji megleni vrh Uršlje,
svetilka mornarjem ...

Voda se belo svetlika na pobočju,
le še slutnja mehkih hruškovih cvetov
v daljnih grapah, in šumi kakor
tajanje v mehke globine prsti
in polbeli mesec se tiho nagiba nad
padec v globino,
mogoče ...

Temni obrisi Pohorja in slutnja zvonika,
iz dimnikov se neslišno oglašča žerjavica,
drobne rdeče kresničke vzpenjajočemu popotniku.
Žetev je bila obilna,
grude prsti sanjajo v omegljeni večer
in njiva leži kakor prsi brez diha ...

Kadi se ... So to zvoki kresov,
ki plešejo na drugi strani?
Meglice se vzdigujejo iz nižin,
nekoč bodo dosegle okoliške vrhove

in luč, le še slutnja, spi, spi
zimsko spanje.

ZIMSKA BAJKA

Vrtijo izpod neba se v mrzlo zimo,
v preprogo naletavajo snežinke
in polnijo kotanje pod planino,
da drevje veseli se bele krinke.

In mir se naseljuje v moji duši,
ko svet potihne, spi nebo megleno.
Ko se oklep sivine vase ruši,
in zdi se, da ustavlja čas vreteno.

A oklep ledu ječi pod težo sonca,
ki roke neusmiljeno steguje
in me spominja, jutri spet bo huje,
da v sili niti hlad več ne zaleže ...

Da me v pomladi spet bo pričakalo,
na vzhodu si krvave roke pralo.

TAJANJE

V zemljo se gaz iz snega zapisuje
in riše podobe na travnati breg,
vodovje odnaša srebrne kristalčke,
steptana je trava, kjer ležal je sneg.

A slike ni moč z očmi premeriti,
ki riše jo voda na trave sveta,
med molkom dreves v noč zariše spomine,
ko jutro se zdrami, pa ni več snega.

Je voda odnesla vse stare spomine,
po travi steptani le potok šumlja,
lačna in žejna postopam pod okni
in molim, da noč spet natrosi snega.

Zdaj ton se utrga in skozme zapoje,
kot luč sredi pušče v globel zavisi.
In je večer in je jutro vetrovno,
ko se tesnoba v srce naseli.

NEKEGA LEPEGA JANUARSKEGA DNE

I.

Danes se tako,
ne vem čisto, kako,
pač tako, kot se to dogaja,
tako kot vse pride in gre,
razen tam,
kjer se svet vrti nazaj,
pač tako,
tudi če ne vem
čisto, kako,
širi vonj nečesa svežega.

II.

In ni kruh iz pekarnе
niti brnenje novega hladilnika,
ni zvok računalnika ali
tleskanje obeskov na verižici.
Ni glasba in ni tišina,
ni hupanje šoferja pod oknom ali
dinamika opoldanskega prometa,
niti ne vem, če je sinica,
ki sem jo zjutraj prvič slišala,
prvič letos in
nenadoma sem spet tam,
štiriletna za domačo mizo
s škarjami v rokah in
zapiram oči.

III.

Danes tako,
ne vem čisto, kako,
pač tako,
tako kot vse pride in gre,
razen tam,
kjer se svet vrti naprej,
pač tako,
tudi če ne vem
čisto, kako,
diši po pomladi.

IZHLAPEVANJE

Danes ni več mojega gozda,
tistih starih lesov, valov bukovega listja,
koščkov dreves,
drobnih hribčkov, oblečenih v drevesa,
kamor je včasih vdirala svetloba
in osvetljevala srebrna in rdeča debla,
in ni več mojega malega borovega raja,
kjer sem na zamrznjenem potoku
vsa leta lovila korake,
nastavljala prste žuborenju hudournikov,
štela korake po listih in mahu
in si zvečer čistila črno prst izza nohtov,
iztiskala robidove trne,
lizala smolo s stopal.
Moji podplati so otrdeli
na teh hribčkih pod domačijo,
na teh samotnih skalah in mahu,
a danes ni več mojega gozda,
ravno toliko ga je kot mene ...

HEROIA

ZGODBA O NEKOČ

Pod noč odpravljam se po zgornji cesti
v gozdove nad samotno domačijo,
v dolini daleč se bleščita mesti
in zdi se, da ljudje pod goro spijo.
Le veter tu in tam vejevje klesti,
da les ječi, izgubljam iluzijo,
ko izčistijo podobe se meglene,
da večne so kamnite sive stene.

In pot je dolga, daleč dom ostaja,
v poltemi gledam dimnik nad obrisi
lesene strehe, kjer se dim ohlaja,
vali se v dolgi sivobeli lisi,
se pomudi nad zlizano ograjo,
ovije črne veje bolni tisi.
Poslušam dim, ki škriplje na stopnicah,
na gank, kjer stari les diši po pticah.

Lovim pogled lesene črne strehe,
lovim zlatenje brez in skalno gmoto,
modrino gore, rjavo blatnost lehe
in diham belo cesto, senc trdoto
mrakobnega lesa, ki čuva grehe
in pije sladko meglino toploto
v trdni senci bele gmote gore,
da z njo ovija rudniške predore.

In črni so lesovi varuh hiše,
teh okenc, ki jih v žive barve slika
kamnita stena, kjer se senca riše
in rdeči ornament se z belo stika
na stenah bele cerkve, kjer vse tišje
se dviga tihi modri lesk zvonika.
Zaprem oči in mislim mehkost skale,
in veje, ki so se pod snegom vdale ...

Nekoč ne bo več pisanih podobic,
teh drobnih okenc sive domačije,
ne bo več mehke bele gmote gore
in belega apnenca, ki zasije
v cerkveni ladji v uri prve zore,
ne modrega zvonika, ki prebije
temò lesov in rdečo zarjo dneva,
ko pod zavetjem hriba osameva.

Nekoč ne bo lesov pod belo gmoto,
ne blatne rjave ceste pod gozdovi,
ne belega zlatenja vej v samoto,
ne upov, da se vrnejo sinovi.
Nihče več ne obstane nad toploto,
zarastejo se trnovi bregovi
in belega zlatenja brez ob poti
se siva plesen davnosti poloti.

Nekoč obmolkne zvon in z njim zvonjenje
se ne razleže več do vaških koč,
Ne bo več črnih šitlov za drobljenje,
ne škripanja stopnic na gank pod noč,
ne oddaljenih pogledov na valjenje
iz dimnika v gozdove kot nekoč.
Večer se nagne v noč, temá zakrije
okostje stare sive domačije ...

KJE STE

Visoko vzpenjajoči vršički trav
žgečkajo spuščanje temnih lesenih streh,
temnih lesenih glav, temnih lesenih
kopic pod črnimi smrekovimi gozdovi.
Morda so se že vrnile ptice in vonj
bezgovih cvetov, ko stopam skozi grmovje,
in drobno rdeči vonj gozdnih jagod,
v mojih očeh ptice žuželke in žuželke ptice.

Bezgov vonj v glavi in temni koraki po
globokem prostranstvu in nenadoma stojim
in pozabim dihati in se zvrtil v glavi
nad mehko zemljo, nad sladko
grenkobo zemlje pod nogami.
V mojih nosnicah drobno rdeči vonj in
belina bezgovih cvetov v črno porasli zibelki
gozda, v mojih ušesih ptice žuželke in žuželke ptice.

Potem stopim navzgor, pod mano dolina,
drobna temna spuščanja streh, kdo ve,
če jih res žgečkajo vršički trav,
rada bi stopila dol, rada bi govorila
s travami, rada bi govorila
s strehami in spraševala, zakaj temno
spuščanje proti tlom, proti rovom,
od koder ponoči še vedno slišijo rezget konjev.

Kje ste, rudarji? Možje in žene
z grenkim okusom prsti v ustih,
s sladkim vonjem prsti na prstih,
s temno težo rjave na prsih, kje ste,
s sipkim pogledom razpršenega nemira,
kje ste, rudarji, možje in žene
pod grenkim spuščanjem temnih streh,
kje ste, priraščeni k tlom kot drevesa,

obrnjeni navzdol kot korenine,
grčavi in neskončni, kje ste,
budilci temnih gozdov, mehkih hribov
in strmih grap, kje ste?

Kje ste, rudarji, in zakaj vas ni nazaj?

RUDARSKE

Sonce znad gore,
kopljejo, kopali so,
srečno, so rekli.

...

Suha stara prst,
vsipanje na tirnice.
Bel apnenec hiš.

...

Rumenenje lesk.
Kopija, juž kopali,
Slutnja globočin.

...

Črne stopnice.
Iz zvalnice pozvanja
ljudstvu strmih grap.

...

Šli so, kot vse gre.
Temno šumenje gozdov.
Še nas ahtajo.

...

Črni obrazi,
ambart zliezem spet grta
še kojna vzemem.

...

Bij, pesem krampov!
Kopljejo, kopali so.
Nekoč se vrne.

...

Bij, pesem krampov!
Za ano doro lieto ...
Skrbiewo te bo?

...

Sonce znad gore.
Powodzenia, mówiły,
tylko jeszcze raz.

...

Spodaj predori
in slutnja pod nogami.
Dokopali so.

ZIMNE DŁONIE

Dlaczego mamy zimne dłonie?

Bo jest tak przyjemnie chodzić tutaj,
gdy powoli wschodzi słońce i
droga jest tylko czasem
widoczna.

I tylko czasem mogę oglądać
te mgliste rzeki bez wstydu i
raz widziałem tam coś,
ale tego nie zrozumiałem
wtedy.

Raz widziałem coś,
ale droga to tylko droga i
czasem to nie jest ważne,
bo ważna jest nasza wiara w jutro,
gdy wszystko będzie całkiem inaczej,
gdy będziemy znowu razem,
gdy wszystko zostanie wybaczone
i rzeka minie.

Może nawet fakt,
że mamy zimne dłonie.

HLADNE DLANI

Zakaj imamo hladne dlani?

Ker je tako lepo stopati tu,
ko počasi vzhaja sonce in je
cesta le včasih
vidna.

In samo včasih lahko gledam
te meglene reke brez sramu in
nekoč sem nekaj videl,
ampak nisem razumel
takrat.

Nekoč sem nekaj videl,
ampak cesta je le cesta in
včasih to ni važno,
ker je važna le naša vera v jutri,
ko bo vse povsem drugače,
ko bomo znova skupaj,
ko bo vse odpuščeno
in reka mine.

Mogoče celo dejstvo,
da imamo hladne dlani.

JAMA V ZEMLJI

Nékdó je rekel, da enkrat bo stopil do jame v zemlji,
kjer obležal je brez diha spomin na imena, obraze,
nékdó je rekel, da pisal bo pesem o jami v zemlji,
kamor so včeraj in danes in jutri jih nemo zmetali.

Nékdó je rekel, da enkrat klečal bo ob jami v zemlji,
kjer sonce skoz drevje le redko doseže skrivenečno
zemljo,
nékdó je rekel, da stopil bo tja, ko utone za goro
sonce, in spet žuborel bo brez diha potoček iz jame.

Nékdó je rekel, da šel bo in kopal nad mrtvimi rovi,
kjer iz pradavne globine zastoka še pesem vseh tožnih,
nékdó je rekel, da šel bo in mislil vse drobne obraze,
ki jih izprala je voda in prst je razjedla smehljaje.

Nékdó je rekel, da še bo dočakal vrnitev v gozdove
pesmi, ki níti molčanja pretrgajo s silo peruti,
nékdó je rekel, da enkrat se vrnejo ptice med drevje,
kjer so pod senčnim zavetjem lesov se razraščale jame.

Nékdó je rekel, da bo spregovoril o teh, ki dušijo,
ki se pomikajo še med drevesi, ki čuvajo kraj,
v sencah se skrivajo in se bojijo stopiti nad jamo,
v izbah kraj ceste želijo si spanca, a ni ga nazaj.

Nékdó je rekel, da šel bo iz izbe pod cerkvi na goro,
tja, kjer globoko so gazile trume v zimskih večerih,
nékdó je rekel, da našel bo ključ, ki več nič ne odpira,
nékdó pa iz izbe pod goro je zrl naletavati sneg ...

11. S PRSTI, ZAMAZANIMI OD TINTE

Jaz ženem čredo čez močvare tihe,
nad goro v rdeči megli mesec sije,
pod brezami brez vrhov pot se vije,
jaz ženem čredo in sestavljam stihe.

TIPANJE

Prsti, umazani od tinte.

Prsti, umazani od tinte.

S prsti, umazanimi od tinte,
z nohti, umazanimi od tinte,
tipam, tipam,
iščoč dan.

SENCE

I. MOJA ITAKA

Deset let Odisejevega potovanja
iztiska sokove iz mojih udov, las in oči,
iztiska tisto zadnje, tisto,
s čimer zapuščam svojo Itako
in z vsakim dnem sanjam le sen o vrnitvi.
Odisej je potoval deset let,
mojih deset let je
brez preprek in nevarnosti,
brez poti med Scilo in Karibdo,
brez čarovnije,
celo brez čarovnije Itake,
a moja Itaka je blizu
in od nje me loči le
najkrutejša razdalja
časa.

II. DVIGANJE

Takrat se trese roka.
Stopam skozi zdavnaj zaslonjena vrata,
stopam tja, kamor sem mislila,
da sem vedno pripadala,
in zdaj bolj kot kdajkoli vem,
da spadam,
da pripadam,
da se smejem,
da jokam,
da ljubim to mesto ob morju sveta,
na skrajnem robu vsega,
kjer se je pozibavala moja mladost
ob prebiranju klavirja in kitar,
smeha in objemov na odru,
morda se še spomnijo tistega dne na

kamnitem podestu s kitaro in pesmijo,
sijalo je sonce, nam se je smežalo,
ko so mimo hodili ljudje,
morda se jim je zdelo čudno,
bili smo samo mi in naša zelena reka,
morda se še spomnijo pozibavanja na
odrskih deskah, zrak v dvorani je bil
slab, ampak mi smo dihali
nekaj drugega,
backstage, sanje?

Pričakovanje, da se bo nekaj zgodilo,
da bo teklo kot neustavljivi deroči tok,
vedeli smo, slutili, tonska vaja, pomežiki,
potem dviganje obrazov, bobni in bas,
zdaj gremo skupaj, v teh pogledih vidim,
kako bušne pogled preko in
občutek v prsih raste, pogled je svetel,
take sorte pogled, veder, svetel,
ponos, da zaboli.

Tam smo bili, smo še, sem,
tam nekje, v tej množici rok in oči,
nekje v teh globelih je moj dom,
dom, ki se samo dviga in dviga v mojih prsih
kot ponos, ki ne more ven.

III. SKOČI

Skoči in ne glej, kam bo padla senca.
Cvetje bo rumeno in prva pest bo
moja prst, ki pade na krsto zate,
ki si pričetek.

Skoči in ne upaj, da se odbiješ,
kot zemlja ob stiku z vodno gladino,
kot dež, ko priteka v zadimljeno morje,
pradavni dom, pod oblačno globino ...

Skoči in ne sanjaj, da pot še čaka,
koplji, išči tisto, kar vzamejo ceste,
skoči v daljo, kjer globokost besede
čaka le nate.

VRTENJE V MIMESIS

Populizem je bližnjica do osame, mimesis,
kjer zvon udarja sam vase, mimesis,
in tam sem potem včasih le jaz zven, mimesis,
vse ostalo je bilo že prevečkrat obujeno in prerojeno.

Kar se giblje pred očmi zrcal, je bilo že prevečkrat,
mimesis,
čakam, da se kolo obrne in me najde, mimesis,
do takrat sem človek v človeku, kamen v kamnu, mime-
sis,
in čakam, da se odpro vrata stolpa, ki mu še ne poznam
imena.

Pišem in vrtim rumeni svinčnik, mimesis,
in gledam življenje ob nikoli mirujoči reki, mimesis,
in se smehljam, mimesis, oh, kako smehljam
v tiho in sladko pozabljenje.

SKOZI VAS

Skozi vas se sprehajam
in čutim poglede;
kdo si, kdo si,
v odmev se ponavlja.

Na večer se vračam
in sapica bežna;
v temí, v temí,
in dan se poslavlja.

NOČNA POT

Hišo zapuščam v najbolj čudnem času,
ljudje se zapirajo v toplino svojih domov
v uri, ko okoliških gora ni več
in se v dalji prižigajo luči.

Cerkvici na hribu,
že voham ogenj.
Eno okno stare kmetije, ena luč,
vejevje jablan ga prekriva in
črni hruškovi cvetovi

Stara lipa se zavija
v meglice skorajšnje noči.
Pravijo, da iz njenih korenin sikajo kače.
To je moj dom.
Že slišim stari razbiti zvon?

Nebo para vonj po dežju, vsak čas me ujame.
Jaz odhajam iskat umetnika.

Odhajam po poti,
kjer davno minula zgodba poje
pesmi o meglicah, ki vrtinčijo zlato listje.
Danes je trava steptana v blato, sanje v prah.
Ali vendar grem.
Prisluškujem tišini svojih korakov in strmim.

Zunaj je megla, nad njo nebo, polno zvezd.

GRBASTO DEKLE

Če danes bi ujela košček neba,
če reka bi v dlan ji naplavila ga,
če bi v križišču časa izbrala pravo pot,
če bi se sprehodila pod sinji večni svod,
grbasto dekle ...

Če dan bi jo poklical, bi vsi sledili ji,
za roke jo grabili, pozdravljali,
če sonce bi sijalo in svet bi se smehljal,
bi v tisti uri ob podobi tej še kdo obstal,
grbasto dekle ...?

Če dan zatem umirala bi v postelji,
bi klicala vse svoje in bi prihajali?
Če utrnil se z jasnine bi spet oblak teme,
bi jim bilo še mar, če več bilo bi je ne,
grbasto dekle ...?

Piš pisma vsemu svetu,
ko se zunaj dela mrak
in ob robu ceste stopa,
šepav je in trd korak.
V grbavem dekletu se že
vse predolgo noč vrti.
Piš pisma vsemu svetu,
da spet stopi med ljudi.

DANES PIŠEM PESEM

Danes pišem pesem in dež udarja
ob kamne, ob strehe, moči trave, izpira drevesa ...
Danes pišem pesem z mislijo,
da je z vsako kapljico trenutek manj,
kot slutnja utripa, ki žene naprej, ki se v sencah večera,
nekje v meglicah še skriva pred mano ...
Danes pišem pesem in čudna glasba jo igra,
kot bi jo uglasbile sojenice,
ko se vreteno izčrpa in zdelana nit pade na tla.
Nocoj pišem pesem in nič ne vem, ali bo zora vzšla.

ČAJNA USEDLINA

Zrem v čajno usedlino in
razmišljam o tebi, dihanje
brez kraja, daleč od
trohnečih korakov,
preštevam kristale ledu na
zamrznjeni strehi,
morda bom pozabila dihati,
tudi roka se včasih zatakne
kakor nit čajne vrečke ...
Zrem v čajno usedlino,
pogled dvigam k oknu,
dušiš me, belo mesto.
Hladno skodelico prislonim
k licu in lovim neritmične
utripe srca, kot bi jih hotela
ujeti in postrojiti
enakomerno kot
stražo pred sončnim vzhodom.

ČE BI BILA RASTLINA

Želim si, da bi lahko živila
kot rastlina,
da bi bila le deljenje celic,
tiha, brez žal besede na ustih,
da bi pustila vetru, da me maje,
in nogi, da me pohodi.

Želim si biti kot rastlina v dnevih,
ko sem tako utrujena, da se oči
plazijo skupaj sredi ulice, stojim,
okrog mene množica in vpijejo,
jaz pa bi zaprla oči in jih zapiram.

A nisem rastlina.

Še vedno me je strah,
tudi človek lahko pusti
vetru, da ga zamaje,
nogi, da ga pohodi,
a je gibalo, roka, oko,
usta, korak in dlan,
roka na rami,
roka na čelu.
Bojim se delati korake,
tako dolgo sem sanjala
prirašč^ěenost k tlom,
naj me zamaje veter in me odnese,
kamor me pač mora odnesti,
tu sem, čeprav drobna in prestraš^ěena,
skoraj rastlina,
pa vem,
da ne smem,
ne smem,
ne smem.

KO JE VRAN

Včasih.

Včasih je vran imel srce.

In je trkal na okna ohlajajočih se stark, ki kurijo v pečeh svoje zime in prisluškujejo rasti trave. Trkal je in pesem je bila pesem daljnih zvezd, kamor jih tiho, tiho nosi zrak, molčal je o tem, da bodo dnevi vse krajši in da te bitke edino ne morejo dobiti.

Ni bilo pesmi o zaustavljanju kolesa, le par drobnih črnih oči, a to je bilo včasih,

ko ni bilo tesnobe,

strmenja pod nebo

in so hladne roke

lovile snežinke

kot je bilo

vedno

pisano.

A to je bilo včasih,

ko je vran imel srce.

MOJA HRANA SO SPOMINI

I.

Moja hrana so spomini
in živim za bela jutra,
ko prodrejo čez vse tisto,
kar valovi so nanegli.

Moja hrana so spomini
in vsaj dan jih zvesto čakam,
da popotnik spet potrka
in šepeče mi besedo.

Moja hrana so spomini,
vsak večer ob meni spijo,
včasih čakam jih in gledam
zvezde, ki nad svetom bdijo.

Moja hrana so spomini,
noč me žene iz oklepa,
bosih nog da stečem v kraje,
kjer je ključ, ki svet odklepa.

II.

Kadar veter prižene spomin o telesih in je čisto sama
na robovih luči, kjer se s temo igra, v belino zavita
cesta daljnih mehkih v sivini meglè, ki boji se pogleda,
jo po golih stezah kljuva zrklo ujed, da se ranjena rama
stresa kakor v sanjah in vsakič na noč v sencah ulic
poseda
in trepeče kot topol v meglene trenutke jutranjega svita.

Kadar veter prižene spomin na vse tisto svetlejše od svita
in se ohlaja nebo, ko se s skale v odsevih na vodi zre
sama
in brez konca in kraja v večerih, ko ni več ljudi, tam
poseda,
kot v brezdanjost pogleda zapira oči, v stare sanje zavija,
kjer še sliši se smeh in se v blede belini noči sveti rama
in kapljajo z nje kapljice druga za drugo v brezno pogleda.

Kadar veter prižene spomin na zrcalo, ki ujame pogleda
in lovi na skrivaj v drobnih žarkih utrinke očesnega
svita,
kadar sapa prižene spomin na tišino, ko upogne se
rama,
se le znova in znova zavija v sen in spoznanje, da sama
se nenehno v drobnih stezicah ujeta vrti in zavita
zdaj več noče, ne zna in ne zmore poti, ob kateri pose-
da.

Kadar vode prinesejo sen stare zemlje, kjer zmerom
poseda,
le zapira oči, prisluškuje utripom, boji se pogleda,
in zavita v vetrove in senco meglè, v lastne sanje zavita,
več ne vidi rokavov in prstov luči, ko ob jutrih se svita,
ne prešteva več mesecev, let daljnih ognjev, ki lušči jih
sama
in miže se smehlja, ko se z luno v spomine teles vrača
rama.

Ne ustavljaljaj se, ljubo vreteno! Ujete so misli in rama
v svetlobi luči daljnih zvezd se pod težo meglice poseda.
Vrni ramo, kolo! Vse, kar prosi, spomin je, predolgo je
sama
in ob vodah ohlaja se zadnje utripanje žarkov pogleda.

Ko prinese spet jutro ostanke noči v naročju iz svita,
v svoje niti, spletene iz lastne krvi bo ležala zavita.

Ne ustavlja se, strašno vreteno, dokler ni v naročje
zavita,
ko je konec vseh koncev, v lunin blesk vode zasveti se
rama
in je konec začetek, kjer pade oklep v uri belega svita
in dotakne se dlan bele rame, kjer luna na koži poseda.
In ne ustavi vonj ognja v nosnicah več nemih svetlikanj
pogleda
in tedaj se zazdi, da v vsem širnem vodovju ostajata
sama.

So le sanje utrip, ko je sama v naročje vodovja zavita,
niti sanje ne vejo za niti pogleda, ko bliža se rama
in v blažeči bližini poseda nemir v prebujanju svita.

III.

Ko padel bo dež in odnesel spomine,
vse koščke oblije nemirno nebo,
se spomnita lune in davne bližine,
kot bi pred očmi vedno videl le njo.

Vse koščke oblije nemirno nebo,
ko padel bo dež in bo voda izprala,
kot bi pred očmi vedno videl le njo,
ko dež bo, se iz peska naslika obala.

Ko padel bo dež in bo voda izprala
vso sivo črnino s cestnega tlaka,
ko dež bo, se iz peska naslika obala
in kaplja na koži se utrne iz zraka.

Vso sivo črnino s cestnega tlaka
preseka bledica stezic iz svetlobe
in kaplja na koži se utrne iz zraka,
dva koščka obstaneta v nemosti sobe.

Preseka bledica stezic iz svetlobe,
ko padel bo dež in odnesel spomine,
dva koščka obstaneta v nemosti sobe,
se spomnita lune in davne bližine.

IMPRESIJE IZ HRAMA

I.

Jutra so bila najlepša, ko je stala jelka
in smo se smehljali, ko se je tema plazila
po širokih hodnikih in so gorele luči, tiho, v molku.
Lahko se je slišalo korake,
lahko se je vonjalo odmeve.
In kako so potem, ko se je dan razživel,
v tej prostrani odprtosti tišine ponujali
vaflje, piškote in čaj – kako smo hodili poslušat.
In se smehljat.

II.

In kako se je vsake toliko slišal
rahlo šumeči glas iz ozvočenja, objava,
konec objave in sem molče spustila rdeči gumb,
da je šel svojo pot, ter skozi okno pisarne gledala ivje.
Kako smo potem kakšno rekli
in se zaustavili pred zbornico, koga čakaš?

In ure, preživete na dnu,
naslonjena na pult v knjižnici
in čakanje med belimi mizami,
da zopet okusim vonj iz tiskarne, topel papir.
In kako smo potem sedeli čisto na vrhu
in švigali s pisali po papirju,
tu manjka vejica, tu naslov,
kaj je sploh prav?

Potem smo nekoč izstopili iz tega in nadeli maske.
Morali smo odrasti.

III.

Danes me ima, da bi šla tja v klet,
koder korakajo duše in ostajajo stopinje generacij,
ki korakajo skozi te prostore,
mešajo duh časa,
se naslonila na pult in samo govorila,
mogoče o zvezdah in sanjah ...
saj ni ...

Včasih potem sedim pod drevesi
v zasneženem parku
in na površju se lovijo spomini.
Poznala sem vse prostore,
vse zavite hodnike,
v vsakem pustimo delček srca ...
Kako je zadišalo ob jutrih po sveži barvi
in so leteli iz tiskarne še vroči časopisi,
novi, lepi, zaznamovani le z
zeleno, zeleno mladostjo.

IV.

Želeli smo odrasti.
In takrat, ko so se ob zgodnji uri
šele prižigale luči in sem sedela na temnem hodniku,
šahovnica pod nogami – še pred začetkom igre –
in so mimo z metlami hodile čistilke.
Dobro jutro, dobro jutro. Klik, klik ...
luč se sama prižge, če le hočeš, če se le prestopiš.
Kako so potem cingljali ključiči,
ko smo hodili gor in gor po neskončnih stopnicah
in si na vrhu, kjer gledamo nebo, greli prste
ob zvoku klavirja.

V.

Prestopam eno stopnico za drugo,
se dotikam ograje, včasih samo z mezincem.
Belo železo, zlizano leseno držalo, ena za drugo.
Potem vstopam v prostore, vse je mirno in tiho,
zame pa bolj živo kot kdajkoli poprej.
Danes govorim s prostorom.
Pripoveduje mi stare zgodbe velikih oken
in širokih hodnikov, tistih izza majhnih, velikih vrat.
Ti toliko veš, pravim prostoru in se potem zamislim,
kot da bi to nekje že slišala.

Zapuščam ga tiho in neopazno,
vrata zaškripljejo, le izpustim jih
in vračajo se med podboje, tiho, neslišno,
kot se tudi jaz vračam tja.

USIHANJE

Težki korak po hodniku.
V glavi nabija zvok klavirja
in v roki držim omaro sanj
in stopam.
Koraki so težki,
drug za drugim.
Kdaj omara odleti v morje?
Medel spomin tišči,
seda na moj razboleli hrbet,
nalega na moja izmučena pljuča,
stiska moje premrle prste
in zdi se, kot da,
odkar ni več luči v mojo sobo,
odkar se je zagrnila ruleta,
moč črnila usiha.

HIŠA NA VOGALU

Iz hiše na vogalu
se včasih razlega glasba,
ko stopam okrog in
pod drevesi diham zrak,
ki si ga morda samo
predstavljam.

In mogoče so krive hiše
brez vrat, ki se širijo,
da so ulice vse ožje in ožje
in me stiska in mi jemlje dih
in iz hiše na vogalu se potem
včasih razleže glasba,
ko stopam izza vogala
in diham izmišljeni
zrak.

Dolge so noči, ko posedam
na tihem podstrešju in
nad strehami hiš štejem zvonike
in se vedno znova in znova sprašujem,
kje so zvonarji.

Kje si?
Kje si, ko sem te klicala?

ŠOPEK GOZDNIH JAGOD

I.

Ali bolijo bele bodičaste cokle čebel
delavk, enakomernega frčanja gorečih
gomilastih hribčkov?

In je jutranja jasnina konec
kremžljivih korakov k lepljivemu
listju minulih men mesečevih
noči?

Nikoli ne najdem
na njivi nekdanje nicine,
obrisov postave, počasne
prstene poti raskavih rok,
slabotne sivosti šelesteče
širjave težkih teles, tihega
umika v zemljo, zelene
zore žalosti.

II.

Żeby źródło źdźbła
zostało, zdrewnieje
zieloność w wybaczaniu.

Uspokojone ulewy ugaszą
tylko trwogi.
Świt śnieżynki stanie się
rzeczywiście, rzeka robi ruiny,
popatrz, przeminą,
ówcześnie, ówcześnie odtaje
odrętwiałą odrobinę.

Nie nasycą nas
mglistość miejsca,
łatwość łupiny,
lodowatość listopada,
kto kłamie?

Jestem jednak
iskierką i hutą,
głodna farszu,
ekrytuarem dla
ciemność
czarnich chłódów.

Czy brzeg byłby blisko
ale ... autopsja atramentowa
będzie biała.

Bo bryła ciągle ćwierka
dla drogi dalekiej,
erozja filarów
grzebie hutę i są
kamienie, lecz
łan mówi nigdy
o obciążeniu.

Ówdzie podnoszą ręce,
Stopa się świeci,
trwanie ukochanych
ukrzyżowanych
w wolności, w wolność.

Zostać. Zmłócić
źdźbło w Żrenicy.
Żyć.

III.

Žuboreti. Žeti živo žarenje zaspanih
zenic, vdratih valjev v ujetih
utrinskih trudnosti.

Še slišim skrivenčeno silhueto,
ralo rok, počasno povzpenjanje po
pobočju, premrle prste pod
prstjo, presušene obraze nemira.

Morda med mahom ločuje
krvave kristalčke jagodnih iskric,
hreščanje hrbta, hoja gor, gor, frfotanje
ebenovinaste dišave črnih cokel.

Beg beline.
Bo. Bilke bodo blede bleščale
brazdam blažeče bližine
angelov.

TRINAJST IN ŠTIRINAJST

Ne vem, kaj bi rekla,
če bi te videla stati
na sosednjem peronu.
Morda me sploh ne bi opazil,
šel bi mimo, zamišljen bi
stopal v dan, ne da bi dvignil
pogled, da bi ti rjavi kodri
padali na obraz.
Mogoče bi se mi rahlo nasmehnil,
rahlo ironično, so rekli,
morda bi kot jaz mislil,
da sva si v nečem podobna.
Sploh ne vem, takrat najbrž
še niso vozili najini avtobusi,
težko bi se srečala,
morda bi si popravljaj očala
s palcem in kazalcem,
včasih bi mi ob tem razbijalo srce
in bi si jih popravila tudi jaz.
Vem, da si v takih trenutkih zamišljen,
morda bi se najini poti
z dveh sosednjih peronov razšli,
morda bi se še kdaj srečala
na nočnem sprehodu po mestu,
v tihih polnočnih debatah,
razgretih besedah,
ampak ko razmišljam,
da naju ne ločijo le kilometri,
le dva perona,
ampak množica let,
je tvoj obraz, nekdam tako živ,
v moji glavi vse bolj zmazan.
Pravijo, da leta naredijo svoje,
ne vem, če bi te razumela,

ne vem, če bi si lahko stisnila roki
drugače kot človeka,
pravzaprav bi si rada stisnila roko s tabo,
morda bi bilo tako vse lažje,
morda bi me ti razumel,
kot jaz mislim, da razumem tebe.
A to je le razumsko, le teorija,
tako pravijo knjige,
vse ostalo pa režejo
neusmiljeni kirurgi
v preobleki let.

ČEZ ROB OGLEDALA

Gledala sem te čez rob ogledala,
nikoli te nisem videla v ogledalu,
nikoli te nisem videla odsevati,
vedno le tvoje oči iznad roba ogledala.
Ves čas sem gledala čez rob ogledala,
mimo okvirja, kjer se je začel tvoj pogled,
gledala sva se čez rob ogledala,
tam, kjer običajno ni oči,
nisem videla tvojih ust,
nisem vedela, ali se smehljaš ali gledaš resno,
bilo je predaleč, da bi videla, ali se tvoje oči
smehljajo, ko sem strmela čez rob ogledala,
bilo je predaleč, da bi videla, ali tudi tvoj pogled
pogleduje kam drugam kot naravnost,
morda mimo roba ogledala,
morda samo malo navzgor in navzdol
kot fina krivulja čez rob ogledala.
Gledala sem te čez rob ogledala,
nikoli te nisem videla v ogledalu,
nikoli te nisem videla odsevati.
Sevati?

Zvečer sem ležala v travi.
Zvečer se je nemo bliskalo in
še lestele so breze.

ČEZ ROB ZRCALA

Kot rob zrcala, ki stoji med nama,
se prah lovi v razpokano ostrino,
na drugi strani stekla pa sem sama
in prah spreminjam v zmeščano glino.

Se prah lovi v razpokano ostrino,
v zdavnaj trdo roževino kože,
in prah spreminjam v zmeščano glino,
da bi izgubile hlad ledene rože.

V zdavnaj trdo roževino kože
zarežem in jo polnim z mehko glino,
da bi izgubile hlad ledene rože
in da bi sonce rečni led prebilo.

Zarežem in jo polnim z mehko glino,
kot lutki polnim rdečkaste razpoke,
in da bi sonce rečni led prebilo,
lovim vsak dih, da preglasijo stoke.

Lovim vsak dih, da preglasijo stoke,
in stopam nad zamrznjeno gladino,
kot lutki polnim rdečkaste razpoke,
izpod ledu kri teče kakor vino.

In stopam nad zamrznjeno gladino
in pravijo, da reka veže nase.
Izpod ledu kri teče kakor vino,
da se podobe zavrtijo v glavi.

In pravijo, da reka veže nase,
razpraskana ograja reže roke,
da se podobe zavrtijo v glavi,
čez rob zrcala gledam tvoje veke.

Razpraskana ograja reže roke
kot rob zrcala, ki stoji med nama,
čez rob zrcala gledam tvoje veke,
na drugi strani stekla pa sem sama.

NE VEM TI IMENA

Odnaša me tiho, neslišno pod težo bremena,
sladka je tihost samot, ko ne vem ti imena.
In kaj so besede in kaj mi prinese spet ura slovesa,
ko šipa utripa pod težo dežja in ne vem ti imena.
Bdim v času brezčasia in sanjam spomin stare lipe,
ko tih bdi nad mano tvoj duh, ki ne vem mu imena.
Morda trda koža drevesa se vsega spominja, čeravno
zdravnaj posekane veje v smrti ne znajo imena.
Korak za korakom sem dlje od utripa in cesta poganja
navzdol in v dalj še neznani obris in kolo tre semena,
vse težje ustavljam korak in si kličem v odmev zven
očesa,
kot reka obračam korak, da na vrhu vrtinči se pena –
iskrena ne vem več, če sem, ko ohlaja se zarja,
le duh sanj mi polni oči, ko ne vem ti imena.

SKICIRKA

Nekoč si narisal moj obraz,
samo s skicirko, in takrat
nisem vedela za pekoče vrenje
v prsih, takrat ko je tvoj svinčnik
praskal po belem papirju
in nisem niti slutila, kaj sledi,
da sledijo leta, ki jih ne bom
razumela, pekoče nalaganje v prsih,
ki mi ne bo dalo dihata, ki mi ne bo dalo
zraka, drugače kot takrat, ko si
z igrivimi potezami
risal moj obraz.

In potem sem bila rjava, rjava, rjava,
bila sem siva v želji biti rjava,
rjava bi me rešila, vsaj tako se mi zdi,
vsaj tako se mi je zdelo
in ni bilo samo moje sivenje,
bila je čudna teža na prsih,
čudna teža nalaganja barv,
daleč od trenutka lahkih
potez, s katerimi si
risal moj obraz.

NEKDO

Nekdo je bil tam,
ko sem ga najmanj pričakovala,
ko sem potrebovala blažečo
mehkobo odrskih desk in samote,
a samota ni prišla.

Nekdo je bil tam,
ko sem si morda najbolj želela,
a nisem vedela, da je kaj
mehkejšega od odrskih desk.

Nekdo je bil tam in ni bilo
nobenih besed, besede razblinijo
sanje, ko bi si to najmanj želela,
ko sem se že sprijaznila z izgubljeno
samoto in nezadostno mehkobo
odrskih desk.

Nekdo je bil tam, ob mojem boku,
rama ob rami, vse bližje in bližje,
dokler nisem zlezla pod njegovo ramo,
prazen parter in režeci obrazi rdečih sedežev,
bilo je prezgodaj, dvorana je bila prazna
in nekdo ob mojem boku je bil
nepričakovan kot poletno sneženje.
Nekdo je naslonil glavo na mojo glavo,
nekdo je igral kitaro in
nenadoma je bilo toliko
nekdojev, toliko zibanja,
kot daven otroški
spomin nevednosti
teles, toliko šumenja,
da sem se šele dokončno
zavedala, kaj je z mehkobo
odrskih desk.

Da ne bodo nikoli dovolj.

KO TREPEČE TREPETLIKA

Ne vem, ali imaš temne lase, ko trepeče trepetlika,
ali se živahno svetijo oči v jutru, ko trepeče trepetlika,
ali dvigaš obrvi, ali se smeješ besedam drugih,
ali eno je jasno, ko stopam vse bližje in trepeče trepet-
lika,
nasmeh v spominu nikoli ne neha biti nasmeh,
nikoli ni manj nasmeh, vedno več in ostajam trepetlika.
In spet grem naproti, korak za korakom, smeh in lesk,
moje oči so drugačne, tvojih nisem poznala, zato trepe-
če trepetlika.

BELI MAK

I.

V čem je smisel,
če je samota, v čem je smisel,
če je vsaka bolečina zaman,
v čem je smisel, če po smrti ni
rojstva, če smrt ni rojstvo,
v čem je smisel, če boli brez
drobnega trepetanja rok,
brez predirnega joka,
brez neprespanih noči, v čem?
V čem je smisel, če so rekli,
da mora boleti, ki mora boleti,
da ne bo bolelo, da ne bo
molčalo, da bo dan, da bo
svet, da bo beli mak,
blagorastoča zelena trava
v pomladni rasti.

II.

V čem je smisel, če je
strah in je bolečina,
v čem je smisel, da je strah,
če je tresenje oči in ust,
če je tresenje pljuč in srca
in želodca in črevesja
in jeter in ledvic,
če se tresejo jetra ...
V čem je smisel, če se tresejo
jetra, če se tresejo jetra,
če ima bik človeške oči,
v čem je smisel, če ima

drevo človeške oči, če človek
nima človeških oči, ali pa so
preveč človeške in je strah,
da se tresejo pljuca, ledvice
in jetra, da se tresejo možgani
in se tresejo roke in se trese
misel in
trepet
svet.

OB PESNIKOVEM ROJSTVU

Po praznično ovenčanih ulicah se gibljem
skozi množico toplo oblečenih ljudi
in se po zapuščeni ulici pozno na večer
vračam v tvoj hram, tiho zaodrje.
Roka se rahlo trese ob obračanju ključa,
a notri je toplo. Odpenjam gumbe
na črnem plašču in grem za lučjo.
Prižigam jih, drugo za drugo,
dokler ni svetlobe, ki žarči Prežihovo oko.
V nos buta omama napol izpraznjenih kozarcev,
vonj tisočih stopinj, ki so šle čez te deske,
vonj po blagu zaves in zabojev in škripcev,
vonj po postanem, po ljubem.
Odsevi na odrskih deskah,
sama sem tu nocoj –
ko tipljem spomine in spajam še enkrat se,
hiša kulture, s teboj.

HIŠA

Hiša kulture, na tebi stoji,
stoji Ljubezen,
ki je tista, ki žene ljubezen
kot mlin, ki napaja hišo.
In iščem. Iščem te
v skalnih obokih mogočnih katedral,
na poljih in njivah,
v šumenju gozda pod večer.
V modrikasti luni, ki se z rdečimi lisami
vzpenja čez nebo,
iščem te v nežnosti človeških obrazov in
rosnih trav, iščem v glasovih in odmevih,
ko sivo, težko pada
dež na bela prostranstva.

IMPRESIJE IZ GALERIJE

I.

Belo.

Razstavišče je.

Prazno.

Čaka.

Edini zvok so koraki,
udarci mojih škornjev
ob marmornata tla,
ko se sprehajam mimo podob,
mimo obrazov, mimo besed.

Belo.

Razstavišče je.

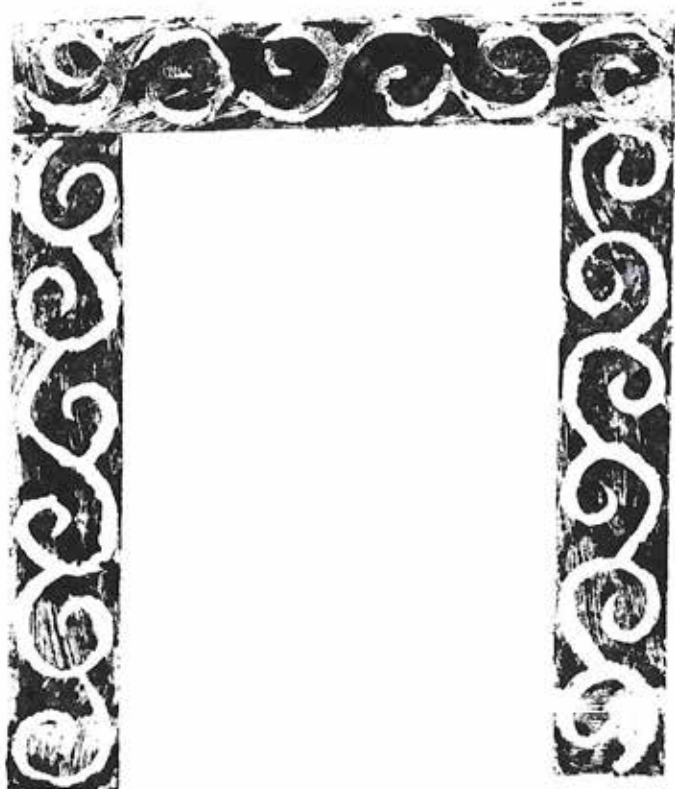
Prazno.

Čisto sama sem,
niti šum ne zmoti tišine in se vrtim,
vrtim kot beli list v vetru med belimi stenami,
segam pod strop, moj svet se vrtil,
ali sneg, sneg se vrtil kot podoba starih hrastov
v parku za železnimi okni in pade na tla in obleži ta
sneg,
obleži za železnimi okni,
ali moje srce ...
je ploščati kondenzator,
ujet v praznino.

II.

Srce sem pustila v teh majhnih belih prostorih,
skozi katere se v februarških dopoldnevih sprehajajo
le udarci mojih škornjev.
In še danes ostajajo tam odmevi mojih škornjev,
stopam skozi po ozkih hodnikih,
mimo podob in profilov,

mimo z belimi rešetkami okovanih oken,
mimo samote, mimo belih sten svetle sobane,
pod obokanimi prehodi,
pod katerimi moraš pred vstopom skloniti glavo, poni-
žen,
naravnost v srce beline,
tiho, tiho,
vedoč, da v njih biva
kultura.

IMPRESIJE IZ ZAODRJA

I.

Danes stojim v zaodrju in tam zunaj
senca harmonikarja na črnem odru ...
Kot v snu blodim, omamljena
od podob skorajšnje noči.
Sence plešejo v melodiji harmonike,
sili jih v čuden, grotesken ples,
izmalicuje podobo ... In spet blodim.
Tri sence plešejo in se zbirajo v eno,
spet razhajajo,
izza zavese lovim poglede publike,
obrazi so mrtvo resni, vodene oči,
srce razbija, čuden strah,
morda me ne smejo videti,
morda ne smejo čutiti mojega pogleda,
s prsti rahlo odgrinjam zaveso,
moj utrip se prenaša nanjo ...
Trenutek, ki ga ne gre pozabiti.

II.

V vsakem kraju sveta iščem
dušo, redkokje jo najdem ...
Vrtim ključ, škrtne, zatipljem
znano kljuko, odprem vrata v tišino.
Ob vračanju v zaodrje butne v nosnice
znan vonj po starem in lepem ...
Bila je najakutnejša od vseh ljubezni.
S prsti drsim čez stole in mize,
zavesa pred odrom miruje, pobožam staro lestev,
kadar koli sem tam, je vse kot zapuščeno,
rekviziti zaprašeni počivajo v kotih,
črn in opraskan oder se boči pod sojem luči.
Znan klik, prižigam, ugašam.

Nenadoma sedim na sredi odra
in zrem v zapuščeno dvorano, rdeči stoli se smehljajo,
zapiram oči in poslušam spomine,
s stene se smehlja Prežih.
Glej, ti se smehljaš, pravim,
tudi ti si zapuščal dom,
jaz se le včasih vračam v staro dvorano
in pijem vonjave korakov,
to je danes življenje kulture, umetnika.
Vstanem in se vrtim v soju luči,
le zvoki dotikanja nog, leseni pod ne zaškripa,
dvorana je temna.
Je najakutnejša od vseh ljubezni.
Rada bi se vračala z vsakim jutrom.

NA SVETEGA VIDA DAN

I.

KO SEM PLATNO

Nekoč sem rekla,
da so moji prsti zapackani od tinte,
modre packe, velike modre packe,
ki puščajo sledi na knjigah,
papirju, na časopisih.
Nekoč sem rekla, da so
zapackani od tinte,
moji prsti s tinto,
ki se je razlila po mizi
in po tleh
in po mojih prstih,
rekli so, da bo šla dol,
morda z milom ali s kisom ali s sodo,
kaj jaz vem, ampak sprala je nisem nikoli
in je vedno ostala na mojih prstih,
ampak kaj jaz vem, mogoče to sploh
ni bila tinta, mogoče je barva,
ki se zareže v kosti in se
vpije v kožno tkivo,
kajti tinte nisem nikoli več izprala,
še danes so madeži na mojih prstih,
človek bi rekel, da se bodo obrabili
skupaj s kožo, ampak očitno s to stvarjo
ne more biti tako, taka barva ostane tudi,
če si nekoč mislil, da je tako samo
v prsih dvigajoč se in drhteč odmev
večernega poetičnega sprehoda
po zgornjih cestah in gozdovih,
nočnega vzpenjanja proti vrhu
in vračanja v dolino,
ko je pogled lovil obrise tako zelo
znano neznane steze in iskal drobce

belega apnenca, ko ni bilo lune
in sem le enkrat, samo enkrat
v vseh teh urah srečala človeka,
takega, pred katerim se nisem obrnila
in zbežala kot srna, kadar zasliši
v nočni tišini človeške korake.
Morda sem čutila, da on ve,
da tinta te vrste ne izgine,
tudi barva ne, to je menda že vedel,
drugače me ne bi srečeval na tisti poti,
saj so vsi rekli, da je pač tak tip človeka,
bežali so pred trdo besedo,
ker resnica je vedno trda,
nekaj temnega, težkega je ležalo
na njegovi duši, ni mu dalo miru,
hodil je okrog z zvezanim grlom,
morda je spregovoril, pa nismo slišali,
videlo se je, na teh nočnih sprehodih se je
videlo, da ga muči, morda črni ključ,
ki ne odpira več nobenih vrat (ali pač),
morda je črn, tako si samo predstavljam,
nekaj mora biti kontrastno belini apnenca,
ki vodi skozi gozd tudi takrat, ko ni lune.
In rovi gredo globoko.
Ne vem, kaj je danes z barvo njegovih prstov,
veliko barve se je odluščilo s kožo vred,
a te stvari se obnavljajo, se nekoč vpijejo
v meso, jaz zase, kljub temu da se mi zdi,
da me že dolgo ni bilo mimo hiše na hribu,
ki zdaj v sebi nosi le še spomin,
lahko rečem, da je morda le tista pot,
tista cesta in tisti gozd kriv,
da so moji prsti zapackani od tinte
in da vem, da takih madežev
ni več mogoče očistiti.
Niti z milom.

II.

RESNICA

Nekje sem slišala resnico,
da pesem ne rabi biti dolga,
da je lahko le pika na belem platnu,
niti ni treba, da je črna, lahko je le
bela pika na belem platnu,
tisti, ki hočejo videti, bodo videli,
tako pač je s to stvarjo.
In še mnogo drugih resnic sem slišala,
mного drugih,
o tej z belo piko na belem platnu
in muhastih ljudeh, ki iščejo le piko,
na katero bodo lahko kazali s prstom
(glej, tam je pika, jo vidiš?),
če pa je ne najdejo,
bodo toliko raje kazali
nate.

III.

PERO

Čopiči so dragi,
menda se cene sučejo
okoli ščetin, ščetine
so pomembne,
so stik s papirjem,
tudi ni vseeno,
kakšno pero vzameš,
ampak včasih, samo včasih
lahko iz vranjega peresa
izvabiš več kot iz
mehkega gosjega,
celo več kot iz sovjega,
za katerega so rekli,
da je posebno,

pero za zlato tinto.
Tako vranje pero sem,
se mi zdi.
Pa naj bo.
Naj bo.

NEDOKONČANA SLIKA

Noč je dolga, ko se premetavam.
In razmišljam o besedi,
ki bi morala stati v verzu nedokončane pesmi.
O tem, da bi bilo dobro dodati
še en ton v refrenu nikoli dokončanega napeva.
Da je morda dobro, da bedim,
da bi morala vstati in oviti pokrovček
na steklenički s črnilom v svoji delavnici
ter s peresom na nedokončano sliko
eno za drugo kapljati zvezde.
Da, zvezde manjkajo nad megleno prevleko
med obrisi gora in slika je nedokončana in leži na mizi
–
eno stopnišče nižje v ateljeju, daleč je
in mrzel hodnik je vmes.

In tedaj se mi vse te nedokončane nepopolnosti
zazdijo kot običajne,
saj sem tudi jaz še vedno na začetku mrzlega hodnika –
sama še zelo nedokončana slika.

PESEM O MLINU

Glej, vstaja dan in mlin momlja in melje,
ko žene sapo v jutranje sivine,
brez konca melje jutranje brezdelje.
Zaganja se v grčo korenine,
drobi in trga, črni in leseni
so koščki sanj, zaviti v kopreni,
ki jo na noč skrivaj odnese reka,
nesluten tok, ki venomer odteka
in nihče drug nikdar ne izve za to,
da trganje in jok duši prevleka,
le spi, otrok, le spi, dokler lahko.

Glej, poldan bo in mlin momlja in melje,
drobi in brusi skalno dver votline,
odlamlja kose skal, da jih odpelje
in z njimi polni rane in črvine,
da jih ne vidi pozni gost jeseni,
ko stopa v temni mlin in se peščeni
tramovi sklanjajo in se preseka
duh sape, ki od davnosti je veka
neizčrpno gnal trohneče mu kolo.
Bojim se dneva, ko spozna opeka,
le spi, otrok, le spi, dokler lahko.

Ohlaja se in mlin momlja in melje,
obrača se v vse smeri širine,
odlamlja in drobi, da si postelje
na postelji iz gladkosti praznine.
In vse več je prahu v očesni mreži,
odganja veter proč, da se razpeni,
v votlini bela voda in oseka
ob stene buta, da si pot izseka,
a vse zaman, neusmiljeno telo,
oklepa jo, duši odmeve jeka,
le spi, otrok, le spi, dokler lahko.

Glej, noč se spuščá, mlin momlja in melje,
vrtenje se ne ustavi in ne mine,
v brezvetrju nagrabi ptic in pelje
privezane, da ženejo v višine
vso težo mlinske vetrnice v steni
in kljuni se dušijo v rdeči peni,
da drobno se telo jim opoteka,
njim, ki jim je v svobodi še obleka
le tujost, ki je ne pozna nebo.
Prišel bo dan, ko vrv prostost preseka,
le spi, otrok, le spi, dokler lahko.

Miruje mraz in mlin momlja in melje
in voda buta v težko dver votline
ko prva ptica pade, mlin jo zmelje,
zdrobi obraz in zadnjo nit bližine.
Apnena voda pa se pne in peni,
v brezvetrju vsi udje so ledeni,
a mlin več pred nikomer ne pokleka,
momlja in melje vse, kar je prepreka,
obraz, ude brusi, da tako
bo stalo, ko vse drugo smrt poseka.
Le spi, otrok, le spi, dokler lahko.

Nekoč prišel boš, stal, kjer je poseka,
obmolkne ves nemir, se utruji veka,
nekoč, ko mine vse, kar je bilo,
a dolga je še pot in še priteka,
le spi, otrok, le spi, dokler lahko.

STOPNICE NA GLOBOKEM PLAZU

I.

Nekoč bi rada sedela zunaj na travi
in gledala zadnje sonce,
tisto sonce posebne barve,
ki obžari modro zelenost,
temno daljavo gozdov,
v barvo špinačne juhe
z veliko paprike ...
Samo sedela bi in gledala,
nobenih besed, nobenega dihanja,
le jaz in zadnje sonce,
ki je vse bolj rdečerumeno,
naposled vijolično,
dokler dokončno ne ugasne,
pa ne vem, kaj pride potem,
hladna tema, praznina?

Nekoč bi rada stala na kamnitem mostu,
da bi mimo hodili ljudje na večer,
ko zahaja sonce,
ko trgovci in branjevke
še zadnjič kličejo k sebi,
ko nekdo na vogalu igra violino
in se zbirajo mimoidoči,
samo stala bi in gledala,
od daleč bi gledala in se
ne bi ganila z mesta,
gledala in lovila na uho,
nobenih besed, stopanja bližje,
besede razblinijo urok.

Ampak ne vem, morda so tuje sanje tiste,
ki me dušijo, ali pa je mojih preveč.
Saj veš ... Mojih sanj.

II.

Nāše nebo nosi včasih podobe jutra,
tistega, ki odpira belo preprogo
majskih rož in trav in jih dviga,
obtežene z roso, spet k sebi;
takrat grem skozi njega,
pustim odprtosti neba,
da žarči moja dlan
in prsti drsijo skozi trave.
Takrat ni drugega kot molčati.

Nāše nebo nosi včasih podobe večera,
kot plašč se ovija v križajoče se črte na nebu,
ki kot britev zarežejo v mehko rožnato tkivo
komaj prekravljenih oblakov.

In jaz hlepim, hlastam po zeleni ograji,
zeleni ograji med hišami pod sabo,
zeleni ograji dreves in trav in grmičevja,
mladih dreves, ki se z vejami dotikajo tal
in božajo utripajočo prst,
ograj bujnih krošenj v prepadu.
Zakopala bi se v to mehko in hlastam
zeleno pregrado, zeleno goščavo
zelenih dreves in trav, tudi tistih večjih,
ki skrivajo pred pogledi ptic in vran,
da slutim, da si lahko slikam pred očmi blago laž,
da tam na oni strani, onkraj vejevja ni ljudi,
bledih, razočaranih obrazov,
od prečutih noči rdečih oči,
ki se zapirajo nad zaprašenimi
policami papirnatih sanj,
ampak skrivajo mehke krošnje
vse polno drobnih bitij,
ki jih sanjamo otroci.

Naše nebo nosi s sabo vse drugačne poglede,
in takrat molim, da bi obleklo večerni plašč
in se spustilo nad zeleno pregrado dreves in trav,
da bi lahko še upala, lahko še verjela,
da temno šumeča goščava
v skrivnostnih nedrih nosi
plahutanje krilc drobnih škratkov in
težke stopinje velikanov.

III.

Če so sanje o objemu,
me danes objema veter.
Čutim njegove roke na
svojih bokih, kako jih
steguje visoko okoli pasu
pod rokavi mojega plašča,
kako ga dviga in
me nežno stiska k sebi.
Če so sanje o vetru,
o objemu vetra ...

*

Vsako leto pišem o svojem vetru,
ko se vrne, in takrat me
ljudje sprašujejo,
zakaj se smehljam,
pa sama ne vem odgovora,
nekaj na tem je, nekaj na tem,
da vse, kar je bilo, privre nazaj,
in to je tisto, ob čemer se
lahko smehljaš.
Pravijo, da je nostalgija
bolečina vrnitve,
a nekaj je res,

da smo pesmi včasih pisali jeseni,
zdaj pa prihajajo s spomladanskim vetrom
in nič več jih ne more zaustaviti.

*

In preprosto pustim,
da me objema moj veter.
Dolgo sem ga čakala,
niti vedela nisem,
kako dolgo,
dolgo je bil zdoma,
proč od mojega plašča,
dolgo se ni igral z mojimi lasmi.
Pustim, da me objame,
da me njegove nevidne roke
privijejo k sebi, včasih se zdi,
da je na svetu edini,
ki ga imam.

IV.

Sveta Lucija je najdaljša noč.
Največ prikritega, hladnega
strahu visi v zraku.
Natikam dereze, popolna tišina,
ko stopam ven, morda bo snežilo,
dež te sorte je neslišen.
Klip, klop, klip,
pot na pokopališče.
Krvavečo zemljo in obglavljena drevesa
lovim, lovim z očmi, diham,
odtrgani udi, včasih skozi zaveje
medla svetloba
in se zdrznem.
Medla luč iz vasi.

Podnevi so tod mimo videli voziti
bel kombi s tujo registracijo.
Otroci naj ne odpirajo vrat.

*

Koraki se ugrezajo v stopinje
na mehki, zdrizasti travi,
kot odeja iz mahu.
Gozdovi so sanje, moraste sanje,
daljna preteklost fantastičnih zgodb,
trupla dreves vpijejo kot izgubljene duše,
pomagaj, pomagaj.
Luči iz vasi skozi zredčena debla.
Strmina, kako si bolel
padec v takšno globino.
Daleč od vsega sem.
Davnost me plaši.
Krvaveče veje ne stokajo,
sneg bo dušil,
vedno.
Ne poznam več svojega doma,
ne poznam bolečine.
Pradavnost pade, jaz pa le
tiha postava z derezami.
Snežilo bo.
Trava je mehka,
nekaj se pripravlja,
nekaj se pripravlja.
Nevihta?
Pradavnost me plaši.

*

Ledeni kristalčki koljejo lubje,
krušijo kožo, luščijo,

iztiskajo zamrznjeni sok.
Sokovi bodo iztekali.
Kaj je divjalo tod?
Nekje daleč se dvigajo dimniki.
Začenja snežiti, duši zvok.
Nekaj čakam.
Toliko žalosti je
te dni v teh krajih.
Psička se na povodcu
igra z žogo, ne ve,
ne ve, da mi gre na jok,
sneži na mojo glavo.
Stiskam ustnice.
Tipam vsak korak,
luč pregoreva in vse bolj
tiho je.
Dimniki nam jemljejo dom,
streho je vzelo in gozd.
Gozda ni več. Rastoči dimniki
in bojim se zahlipati v pokopališče
svojega doma.
Žalostno je te dni v teh krajih.
Nebo se ne bo izjokalo,
počakati bo moralo,
v tišini kot vse
drugo.
Sveta Lucija je najtesnobnejša noč.
Nekaj slutim za sabo.
Psički ne razumejo.

EPILOG

Iščem zadnje koščke dreves in trav,
kjer smo sedeli, zadnje vode,
ki smo se jih lahko dotikali in
si močili ustnice v radostni
prostranosti modrega neba,

ki pada na naše
glave.

Iščem zadnje koščke zraka,
ki smo ga dihali, zadnje globine,
po katerih smo bredli in še niso
izginile v rosnem stekanju v višave,
tiste višave, ki smo jih klicali
nebo.

Iščem zadnje koščke svobode,
časa, kot smo ga poznali,
ko smo se poganjali v valove
in klicali, klicali, da bi
zven glasov nikoli ne obnemel
in trenutek prenehal
biti.

S PRSTI

S prsti, zamazanimi od tinte,
se stegujem skozi nevidne sfere svojega biti.

Na konici blazinice čutim nežen pritisk,
kot bi kapljica kapnila name in na mojo dušo.

S prsti, zamazanimi od tinte, tipam,
čakam in se vsak dan znova vračam,
samo da bi nekje zaznala,
samo da bi končno našla
izgubljeni utrip.

III. UL-VANADE

Ul-Vanade, Ul-Vanade,
pesem tisočih nožic,
Ul-Vanade, Ul-Vanade,
iz daljav se trga klic.

PESEM O POTOČKU

Potoček žubori, se v reko izliva,
z vsakim dnem nad strugo dviga most,
v temne vode reka nam odteka,
le dan še in bom znova bela kost.

Bo drevje tiho raslo proti nebu
in rušilo ves trud človeških rok.
Drobile bodo korenine kamen,
obrasle in dušile bodo jok.

USPAVANKA

Spustila se je temna noč,
utihnil vetra je šum
in morje diha pesem valov,
nebo zre mesec bežeč ...
Zato le spi, le spi,
dokler še lahko ...

In gozd obžarja zvezdic sijaj,
predolge so še poti
v goščavi hribov in dolin,
predaleč je rodni kraj ...
Zato le spi, le spi,
dokler še lahko ...

Zaspi, otrok, migljajo luči,
zdaj sneg duši vsak korak,
kaj jutro nosi, ve le nebo,
neznane so nam poti ...
Zato le spi, le spi,
dokler še lahko ...

Ko na pomlad se sneg spet stali
in se ugrezne korak,
bo senca davna pot sem našla,
takrat ti spanca več ni ...
Zato le spi, le spi,
dokler še lahko ...

MARTAVSKA ZIMA

Zibljejo trohneče čolne,
ko se spuščá hlad kot v sanje,
prvi koščki bele volne.

Strehe sivih hiš so bolne,
koščki ustavijo vse zdanje,
zibljejo trohneče čolne.

Sivo smrečje skriva žolne,
dolgo nosijo molčanje
prvi koščki bele volne.

In brodar nad reko kolne,
vzletajo nemirne kanje,
zibljejo trohneče čolne.

Goro zre, ki skriva polne
rove, zibljejo jih v spanje
prvi koščki bele volne.

Gorska stena čuva bolne,
bela seje, bela žanje.
Zibljejo trohneče čolne
prvi koščki bele volne ...

LEGENDA O ULVAONSKIH POTOVALCIH

Vanade, Ul-Vanade, veter poje,
Vanade, kar na vzhodu se godi,
da sonce belo vstaja v rdeči zarji,
pa pesmi več na nemih ustih ni.

Odhajali so z nemostjo na ustih,
ko noč pojoče trume je požrla.
Odhajali so v noč kakor tatovi,
njih pesem v sanjah spečih je ostala.
Vanade, Ul-Vanade, se razleglo
je čez rdeče cvetje nad ravnino,
kjer prej pojoče trume so hodile,
je jeknilo zateglo Ul-Vanade.

In slutnja tisočih nožic je v vetru
ostala, ko so izginile stopinje,
polomljeno vejevje rdečih grmov
se pletlo je pod nogami bežečih.
Globina rek pred njimi je obstala
in kamni, skale, vsi so obnemeli
pod nogami neslišnih potovalcev,
ko prečkali koraki so ravnino.

Vanade, Ul-Vanade, so jokale
le matere, ko drug za drugim daleč
bežali so iz ruševin sinovi
iz jalove dežele rdeče zarje.

In daleč je nemela pesem v ustih
in jezik se je lepil v suha usta,
le jek izvil se komu je iz grla,
ko je na obrežju jutra čakal sonce.

Vanade, če bi vrnil se popotnik,
za hip le, da uzrlo bi oko
planino nad ravnino Ul-Vanade,
a daleč Ulvaonsko je nebo ...

Vanade, Ul-Vanade, veter poje,
Vanade, da na vzhodu se budi
belina sonca v grenki rdeči zarji,
a pesmi več na nemih ustih ni.

WIESZ, KTÓRA DROGA?

Repo peljemo.
Danes na večer čakam.
Wiesz, która droga?

...

Vzemi in pojdi.
Pesem tisočih nožic.
Vzemi otroka.

...

Bel lesk kristala.
So gore še v meglicah?
Morda bo boljše.

...

Zapiranje vrat.
Mrzel dah na tilniku.
Zlat lesk trobente.

...

In dom je daleč.
Lahko misli plavajo?
A co u Ciebie?

...

Mój syn, mój syn.
Slišal sem umiranje.
No, co u Ciebie?

...

Zlat lesk trobente.
Rdeče cvetje v jeseni.
Si kdaj bil ptica?

...

Koščki kristala.
Vlažno kapljanje kleti.
Wiesz, która droga?

...

Mój syn, mój syn.
Petnajst večnih vrtljajev.
Teraz wiesz ...?

RUDARSKA LJUDSKA

Kopali smo globoko,
do skalne stene dna,
zdaj gremo spet v globino,
ko jutro se pozna.

Na hribu zvon odmeva,
nas kliče v rove spet
in mi kot mravlje gremo
v tih podzemni svet.

Na hribu zvon te kliče,
vstani že, rudar.
zvečer se spet boš vrnil
na svetli beli dan.

Če pa zagrne tema
ti tvoj obraz vesel,
bo slišala dolina
zvonov mrtvaški spev.

Tedaj ostani v miru,
naj Bog ti da pokoj,
za zdaj, prijatelj, srečno!
Le vrni se nocoj.

ANNELI, TIHOST TEMNIH DALJ

Anneli, tihost temnih dalj,
kam pelje kolovoz?
Med črne vrane, bele breze
po sledih v gozd.

Stari dvori so zaspali,
vse že mirno spi,
deklica odhajam sama,
z jutrom več me ni.

Vlak na drugi strani čaka,
kje nevesta si?
Ko pripelje me do konca,
čakaj kraj poti.

Pesek se drobi pod nogo,
kje Anneli si?
Ura je že pozna, strah
zalezal je v kosti.

Oh, Anneli, tihost ceste,
slišiš mar korak?
Težko je nocoj nebo,
odmeve nosi zrak.

Pot je dolga, mar že vidiš
tirnice, luči?
Daleč dom je, čudna sila
žene nas ljudi.

V trnje se zapleta noga,
cesti konca ni.
Išči, deklica v belini,
varuj se sledi.

Čuden je občutek v prsih,
trga se blago.
Črne vrane, bele breze,
čakal si nebo.

Teci, teci, deklica,
sledilčeve poti
skrite so očem nedolžnih,
zdaj ujeta si.

Bela bo obleka prazna,
v madežih krvi,
ko korak omaga pod
tiktakanjem v temi.

Klip, klop, klip, morda so sanje,
a te bom dobil,
lepi tanki vrat objemal,
več te ne izpustil.

Včeraj pela si kot slavček
iz krošnje breze v dan,
se nocoj pod prsti iztečeš,
pesem je zaman.

O SLAVCU IN VRANI

Po nevarni stezi stopal,
po neshojeni je gazi
in nevarno je govoril,
da so dnevi neprijazni.
Črni vran je bil prijatelj,
ko koraki so počasni,
se usedal je na ramo,
pel, glasovi so nejasni.

Kajti kar šumijo vode,
kar tolmini v dalj bučijo,
kar budi se v dnevih mrka,
spet kragulja je zbudilo.

Sivi prerok sam je vrana,
poj, le poj, se ne ustavi,
črn je dan in blizu vihra,
kar prihaja, jim oznani.

Daleč proč v zelenih gorah
trpki so sadovi zreli,
Ederheriji le slavci
s krempljčki dlani so greli:
kaj bom pela, sama slavec,
kaj mi mar gozdovi beli,
belo apno skrite hiške,
kaj mi mar vsi ptičji spevi.

Zdravila sem rano vsako,
vsak celila vzdih jeseni,
pričat šel je o resnici,
svoje rane ne zacélim.

Pojdi in ne boj se sence,
čakala bom vsako jutro,

nič ne boj nevihtne teme,
bodi, ko konča se drugo.
Enkrat vran se vrne k slavcu,
tudi če s predsmrtno tugo,
ker kragulj prihaja v kraje,
davno se je v vetru čulo.
Mine tákrat trdnost hrastov,
v zemljo ugrezne senca gozda,
mine sonce, kot je znano,
reka kakor kri bo gosta,
ko odnaša ude drevja,
in požre ostanke mosta.
Minejo obrazi stari,
vsaka sila nékdaj močna,
mine vsaka moč slovesa,
ko od tebe grem na pota.

Enkrat pesem bo zavela
z daljnih morij do tega kraja,
v zeleneče gore pride
pesem o vrnitvi kralja.
Meni pa za grob bo morje,
smrt ples ognja, vode, zraka,
slavec, vrana sta pogrebca,
pesem njuna spev grobarja.

Riši tákrat bele slavce,
riši vrane v belo zimo,
da spomin sta za rodove,
kaj se je takrat zgodilo ...

BREZVETRJE V EYPU

Nekoč, že davno so se v molk zavili,
ki čuvali so stolpe in nebo,
ogleni vran in v dim ujeti krili.

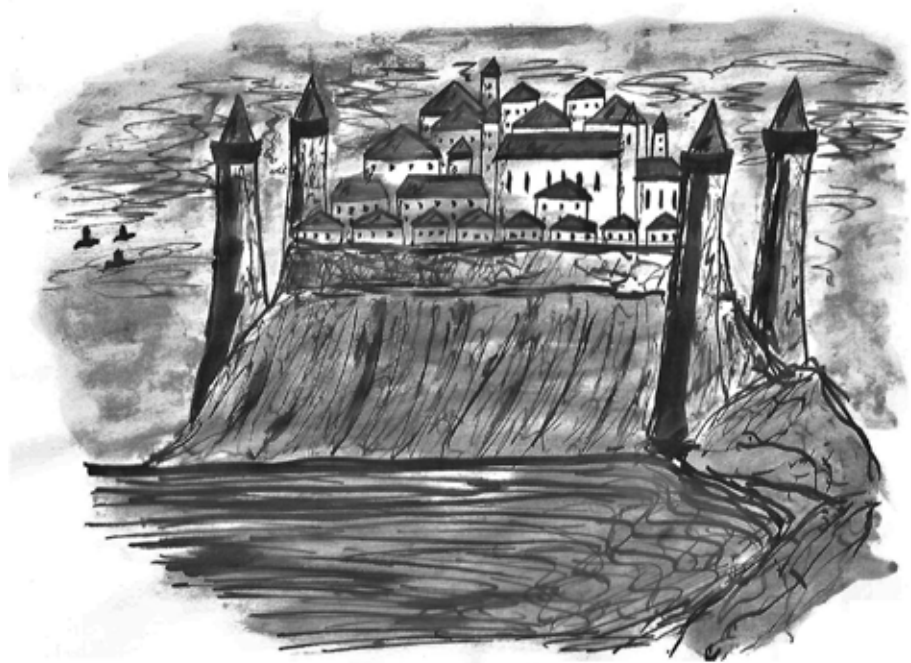
Obstal je dih v brezoblični sili,
v mehko je praznino ujel telo,
nekoč, že davno so se v molk zavili.

Pepel pod nogo škriplje in zacvili,
a se brez vetra dvignil več ne bo
ogleni vran in v dim ujeti krili.

Nekoč, že davno je prerezal žili,
utrip ugaša, koga spet nesó?
Nekoč, že davno so se v molk zavili.

Morda že davno stene bi prebili,
da z vetrom se požene v hladno dno
ogleni vran in v dim ujeti krili.

A sladko spi v brezvetrni gomili
in sanja dan, ko videl bo lahko.
Nekoč, že davno so se v molk zavili
ogleni vran in v dim ujeti krili ...

GARATAR

Potoček žubori, se v reko izliva,
z vsakim dnem nad strugo dviga most.
V prstih skal in proda ni veziva,
na noč postane lice bela kost.
A danes so kosti in temna reka
na skalnem bregu, kjer se potok steka
v vode prestreljenih slik očesa.
In siva voda teče čez telesa
in ruši drevje trud človeških rok,
drobijo kamen, korenine stresa,
ki obraščajo nebo, dušijo jok.

Potoček žubori v mehka tkiva
utira iz mastne zemlje pot v prostost,
v kraje onkraj, kjer več nič ne biva
je dim nad drevjem vse in vse bolj gost.
In kamen ni na kamnu več opeka,
jo ruši rečni tok, ko spet priteka,
da riše se med stezami zavesa,
kjer zdavnaj svet porastla so drevesa
in zadušila vsak človeški stok,
že davno je, kar daleč so nebesa,
ki obraščajo nebo, dušijo jok.

Potoček žubori in gozd počiva
in mrtvi dobro čuvajo skrivnost,
iz dneva v dan ostaja manj prediva,
že davno je, kar šli so skozi gozd.
Ne vejo steze te, kaj je pripeka,
korak v mehka tla več ne zaseka
in listje ne pozna moči kolesa,
ki reže zemljo in duši peresa,
vse dih drži in dolgo čaka zvok,
da tihosti zdrobi z močjo potresa,
ki obraščajo nebo, dušijo jok.

Nekoč se skloni v smrti glava siva
in bo zaman ji vsakršna modrost,
iz rok blago bo padlo, ki ga šiva,
in steče voda v rečno globokost.
Potoček žubori in v dalj odteka,
kjer zemlja več ne ve, kaj je obleka
in veter več ne ve v čakanju česa,
da težko prst nad nemimi raztresa,
ne ve, da upa, da se vrne krog,
ko veje spet se spomnijo slovesa,
ki obraščajo nebo, dušijo jok.

In rekli so, ko veje noč pokriva,
prišla bo, ki predrami tihost host,
in rekli so, da prva bo, ki siva
stezica jo popelje skozi gozd.
Po dolgih tisočletjih molk preseka
in potok se ugrezne v davnost veka,
kjer žubori ob zlatih zvokih kresa,
le hip brez slutnje ure, ki pretresa,
tam zunaj črna reka usmeri tok,
kričijo veje v temni grozi plesa,
ki obraščajo nebo, dušijo jok.

Prišla bom, se ne zgane travna resa,
prišla bom v gluhost vsakega ušesa,
prišla bom risat zadnji tihi lok,
prišla bom, ki me sanjajo drevesa,
ki obraščajo nebo, dušijo jok.

IV. PESEM O GORI

Utrdi me, lončar, z mehčano glino,
da me ne zmaga zemeljsko grmenje
in trdna bom za padec čez pečino ...

SLUTNJA

Vse bolj nevzdržno se mi zdi,
da zunaj sten slišim tuljenje vetra.
Vsake toliko se obrnem, sunkoma,
kot bi ga hotela prestrašiti, a se ne prikaže.
Tam nekje zunaj križajo mojega Boga,
vse bolj se mi zdi, da slišim veter,
ki trga,
lomi,
raznaša,
zbira spet skupaj,
izravnava,
da slišim veter,
krut in neusmiljen,
dober kot kruh,
pa ga ni videti.

KOT VČASIH

Kot včasih se boči obok nad belino
in zrak se zdi teža za rame človeka,
tako se v zamolkli rdečini preseka
vonj ognja, ki kuha v noči tišino.

Kot včasih zvečer se razleže v sivino
vonj ognja spet v tihost zloveščega veka,
kot včasih se boči obok nad belino
in zrak se zdi teža za rame človeka.

Tedaj se prelamljam, se lomim, kot glino
me zvija lončar, šum pretrga beseda
in spet sem kot lok, ko uprem se, nevedna,
ko prste brez upa zakopljem v nicino,
kot včasih se boči obok nad belino.

MOJA MALA MOLITEV

Moja mala molitev naj bo
polna drobnih stvari,
drobnih besed, ki Ti bodo všeč,
moja mala molitev
naj bo polna velikih besed,
dejanj, ob katerih mi bo,
ko bom gledala nazaj, zastajal korak,
moja mala molitev naj bo
srečna, naj bo večna,
moja mala molitev naj bo
moje malo žrtveno dejanje,
moja mala molitev naj bo
klic in prošnja in zahvala,
naj bo reka in gora in morje,
moja mala molitev naj bo
tišja od šepeta večne lučke in
glasnejša od angelskih piščali,
moja mala molitev, ta, prav ta,
moja edina in prava mala molitev
naj bo svet in slava in prošnja,
naj bo življenje.

OKAMNELE ROBIDE

Se kdaj izjočeš, ko gledaš
izprane grobove,
kjer se zemlja stika z ostanki
prezgodaj zavrete krvi,
ko gledaš korake,
stopinje v snegu,
ki kot hlapi izginjajo
v mastno črno prst ...?
Jočeš, ko gledaš
naše obraze, polne
neizbežne bele slutnje,
naše jezike, polne
neizrečenih okamnin, koščke kremenca,
ki se sipljejo iz najglobljega
črnega dna otrplih zenic ...?
Se kdaj izjočeš, ko gledaš, kako se
poslavlajo sence naših oči in otrpnejo kot
okamnelo robidovje ob poti,
ko s prsti kot jagode prebiraš
nikoli dozorele sledove,
trpke rdeče robide, obstale
v času zrelega ledu ...?
Trpke rdeče robide je prehitel sneg,
trpke rdeče robide je prehitel mraz, Ti pa ...
Se kdaj ozreš na nas, ti trpke črne robide polnijo oči
in se kot kaplje dežja sujejo med nas ...?
Se kdaj izjočeš, ko gledaš
izprane grobove,
kjer se zemlja stika z ostanki
prezgodaj okamnele krvi ...?

Okamnele robide nad glavami rdeče kapljajo,
druga za drugo, po tleh ...
Morda na pomlad.

VSAK DAN TE BOLJ ČAKAM

Vsak dan Te bolj čakam,
vsak dan si Te bolj želim,
da vstopiš vame in pokažeš pot
ven.

Vsak dan Te bolj čakam,
vsak dan si Te bolj želim
kleče kličem, pridi, pridi,
in Te čakam, vsak večer in vsako jutro,
da me pelješ ven, me odvedeš proč,
čepprav nevredno, da bi dvignila pogled
od Tvojih stopal ...

Vstopi v moje iskanje,
stopi v mojo praznino, kajti
vsak dan Te bolj čakam,
vsak dan si Te bolj želim,
pridi in ubij vse preostalo v meni
z eno samo besedo,
z enim samim dotikom,
ki me vrne k Tebi,
kajti drugače ne vem, ne vem,
ampak mislim, da je prepozno,
da se,
ko gledam,
kako se rušijo kosi neba
kako umirajo drevesa,
kako trepeta svet,
ne vidim več ...

RAST

Življenje kaže rast.
Pretakanje sokov
nas ločuje od kamnov,
od koščkov železa,
ki ne ločijo bitja srca,
ki ne vidijo zardelih lic,
ki ne čutijo mladih oči.
Čudno je, ker je november,
ko to pišem, a vendar razmišljam,
kaj čaka čez tisoč let
naš nekdanji rod ponosa in sanj.

In čutim ga, življenje,
njegovo rast in premikanje,
kot otrok v meni steguje ročice
za soncem in sledi metuljem
ven iz betonske kletke.
Vrtim glavo in gledam v strop,
kjer na razpelu visi moj Bog.
Čutim ga, kot čutim brstenje,
čutim ga, kot čutim utripe,
čutim ga z vsem svojim biti,
čutim ga bolj kot kdajkoli prej.

NEKOČ

Nekoč bo padel sneg,
nekoč bo vse drugače.
Nekoč bom še vedno stala tu
z odprtimi nosnicami.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
in bo gorel semafor
in bodo gorele zvezde
in bodo odsevale luči
in bo mraz, a bo vendar
vse drugače, vse bo šlo,
vsakršno hrepenenje,
vsakršno upanje,
vsakršna toplina,
šel bo lesk iz oči,
ko bom nekoč stala tu,
pri odprtem oknu,
na beli okenski polici
pisala stihe, a ne bo več,
ne bo upanja,
ne hrepenenja,
ne topline na hrbtu,
le mraz od spredaj,
za mano praznina,
in le tisto upanje,
le tisto hrepenenje,
ki ostane do konca.

POPOTNA

Noč je zganila v duši podobe, da spet se vrtijo,
tihost odzvanja valovom v belini globin in spoznanja.
Rekli so, da je prepozno, da misli so zdavnaj užete,
jetnik sem bobnov in hruma tišine na poti iskanja.

Stopam v neznane sivine in iščem sledove, se riše
siva meglica in vara pogled, da lovim se kot slepa,
tipujem za sapo in vetrom, ki pot bi pokazala v temi,
spet se spotikam, vrtim in vse večja se zdi mračna stepa.

Vpijem h Gospodu, sprašujem, kaj zopet počnem v
daljavi,
kaj me je gnalo v zavite poti, kjer na noč sem obstala.
kaj bi ne bolje bilo zame mirno v laži zaspati,
tujka je duša v telesu, prav tistem, ki v svet ga je gnala.

Iščem pa vseeno naprej tisto pravo resnico življenja,
našla ne bom je nikoli, a misel je hrana za vero izgnanca.
Stopala bom po poteh čisto istih še zjutraj, ko noč bo
zdavnaj nemir že gasila, a zame več z jutrom ni spanca.

Noč bo zganila v dušah podobe, da bodo vrtele
glas hrepenenja po Tistem, kar pride na svet iz tišine,
bodo iskala vsa ljudstva pod svodom minljive modrine,
to je iskalca nemir, ki gori in do Koncev ne mine.

KO VSE JEČI

Ko vse ječi in v svet visi le breza,
se veja upogne in do tal se skloni,
in tisti hip se zrušijo zakoni:
od davnosti ohranja nas zaveza,

ki si jo svetu dal, da v zemljo jeza
potone, izravna vse steze kroni.
Ko vse ječi in v svet visi le breza,
se veja upogne in do tal se skloni.

In kot svetloba se čez svod razteza
in breza se popotniku prikloni,
vrnitev Tvojo čaka v smrtni zoni,
in kot zastor pretrga se preveza,
ko vse ječi in v svet visi le breza.

PISMO V TUJO DEŽELO

Postoj, moj otrok, zaustavi korak,
prisluhni vetrovom o moji besedi,
večer se nagiba in blizu je mrak,
naj ščitim nocoj te pred vsemi pogledi,
vem, da si utrujen v iskanju utripa
in stez brez števila v daljni deželi.

Brez konca iskal sem te v tuji deželi
in spremljal sem vsak tvoj prehojen korak,
in ko si omagal v vrtincih utripa,
na težke sem veke polagal ti mrak,
da bi se spočili megleni pogledi,
sem dal ti počitka v svoji besedi.

In bil sem kot veter v svoji besedi,
bil steber ognjen pred teboj v deželi,
bil temni oblak, varoval pred pogledi,
po kopnem čez morje sem vodil korak
in svetil sem zate z oljenko v gost mrak
in jokal, ko nisi zaznal več utripa.

Zdaj spi, moj otrok, in ne boj se utripa,
nekoč ti ga šepnem v eni besedi,
ko se bo nad glavo vsipal ti mrak
in tujec boš jokal v daljni deželi.
Nekoč ti iz teh krajev usmerim korak
in bodo minili megleni pogledi.

Kajti nad tabo so moji pogledi,
vse misli usmerjene v enost utripa,
s tabo prehodim vsak majhen korak
in zmeraj sem s tabo v vsaki besedi,
že davno pred tem, ko v domači deželi
prešteval si zvezde in padal je mrak.

Pozidam ti mesto, razgrnem ti mrak,
za vselej ugasnejo solzni pogledi,
se vrneš domov, daš slovo tej deželi,
in tákrat preidejo šibki utripi,
šum vetra prikloni se moji besedi
in končno si v meni spočiješ korak.

Naj spi tvoj korak, ko potoček gre v mrak,
priča moji besedi, da moji pogledi
so varuh utripa v brezdanji deželi.

PSALM

Bila sem zver in Gospodovi prsti
so me oblikovali v človeka,
jaz, glina pod Njegovimi prsti,
da me je gnetel in oblikoval,
zopet voljno, kako težko je biti
voljan in iti na goro, na tisto goro,
ki ji poznamo konec, ne pa Konca,
kako težko je biti voljan,
a bila sem zver in Gospodovi prsti
so moje srce nežno prignetli nazaj,
njegove solze so se mešale z glino,
ko je videl, da krvavi, da je tako ranjeno
njeno razpokano bdenje in solze so polzele
po glini in se vtirale v njene rane in je krvavel
z mano in zame, ko je jokal in me gnetel,
kajti bila sem zver in Gospodovi prsti
so me zopet oblikovali v človeka.

TALITA KUM

Tiho oblikovana iz mokrega peska sprašujem,
Ali je mogoče, da mi nisi vdahnil, kaj pomeni
Ljubezen, ki presnavlja, ki odpira oči, in
Iščem mnogotere oblike, zrem skozi prizmo
Tvojih misli, ki plovejo nad mojimi kot oblaki,
Ali sploh vem ...? In gledam in strmim,
Križani mi podajaš roko in me vabiš k sebi,
Umiraš zame vsak dan znova in mi šepečeš,
Mrtva si bila in zdaj živiš, vstani, deklica.

PRIŠLA SEM K TEBI

Prišla sem k Tebi, vsi so odšli,
končno sva sama, moj ženin
in jaz v umazano beli obleki.

Kaj naj ti povem,
zdaj so vsi odšli in sva
končno spet sama,
kaj naj ti povem?

Vse, kar imam na jeziku,
že veš, naj ti tožim o stvareh,
ki jih poznaš?
Zapiram oči in slutim,
da se vsipljejo besede,
čutim tok reke in ne zadržujem,
naj teče, naj brusi.

Če rečejo, da me lahko zadržijo
in odvzamejo dih, zakaj si Ti tisti,
ki me dvigaš iz prahu in prerajaš v prah?
Če rečejo, da me lahko očarajo,
da me lahko ljubijo, zakaj vsi mečejo kamne,
ko se spotikam ob lastne čeri?
Če rečejo, da me poznajo, zakaj ne vedo,
kdo sem in kakšno je moje ime?
Če rečejo, da me lahko napolnijo,
zakaj odhajam prazna?

Prišla sem k Tebi, vsi so odšli,
končno sva sama, moj ženin
in jaz v umazano beli obleki.

NINIVE

Vstani in pojdi v Ninive,
vstani in pojdi in ne glej
in ne sprašuj, vstani in pojdi,
kajti tisto, kar je, bo prešlo,
vstani in pojdi v Ninive
in ne boj se poti, ko se ti
pesek zarije v stopala
in se utrudijo tvoje oči
in otrdi koža tvojih podplatov,
in se zatresejo prsti dlani.
Vstani, vstani in pojdi,
pojdi v Ninive, veliko mesto,
pojdi in stopi, glej, nagibam dneve,
vstani in ne glej, kam bo padla senca,
vstani in pojdi v Ninive,
tudi če ti bo pot lil s čela,
tudi če se ti ugreznejó koraki,
tudi če se krušijo skale nad tvojo glavo,
tudi če bo tvoja duša žalostna do smrti,
tudi če padeš na obraz znova in znova,
vstani in pojdi v Ninive, kajti Gospod tvoj Bog
je s tabo, tudi če ostaneš čisto sam,
od konca ponižan in razžaljen,
vstani in pojdi, pojdi v Ninive,
tudi če bo bolelo in se boš spotikal,
vstani in pojdi v Ninive, vstani
in ne boj se poti, tudi če boš komaj živ,
sestradan v puščavi, Gospod tvoj Bog je
s tabo in tedaj ne čakaj, ne čakaj in vstani,
vstani in pojdi v Ninive,
vstani in pojdi, bodi glas mojega glasu,
priča mojega pričevanja,
roka moje roke,
vstani.

PRIČEVANJE PTIČJEGA PERJA

Lebdim včasih v vetru kot ptičja peresa,
vrtinči me sneg v nekdam rdeče drevo,
ko dihanje zraka vse upe prežene.

In rad bi se spomnil, zakaj in kako
odtrgal sem se od toplote telesa,
da sem odletel pod nemirno nebo.

Saj včasih, ko me kakor seme raztresa
in obležim v skalah ozkih poti,
utrujen do smrti še sanjam nebesa.

Bledim z vsakim jutrom, vse tanjša dlani
se vetru uprejo, da dvigne meso.
In plavam in čakam, da se zvečeri.

In vleče me tja, kjer so rekli, da vzpno
nad goro se zarje, a vem, da bledim.
Odrngano listje ne vzpne se v nebo.

RESNICA PTIČJEGA PERJA

Odrgran list ne vzpne se v nebo,
se perje več ne dvigne nad odejo,
pod snegom v prah spreminja se telo.

In zdi se, črni vrani res ne vejo,
ko stopajo nad rjavkasto trohnobo,
ne vejo, da postopajo nad mejo.

Ne vejo za pozabljeno svetlobo,
da se ohlaja luč, ko sneg ga krije,
da je ujeto v temno belo sobo.

In stopajo na sneg, ko sonce sije,
in gledajo kristalni lesk beline
in zletajo nad streho domačije.

Ne vejo, da v zemlji listje mine
in perje v prah pod snegom se sesuje,
ne iščejo pod ledom globočine.

Ne vejo, da nekje od davnaj snuje
predilec misel Blažene Besede,
ki drobne smrti perja so ji tuje.

Ko pride, iznenadi zvezdoglede,
ko pride, se na tla spustijo vrani,
napolni vse izpraznjene poglede

in lačne, žejne ptice spet nahrani.
Ko pride, zaokrožijo ujede,
bleščijo se obrazi razorani ...

On tja, med mrtvo perje se usede.

LUNA

Spet dež prši, ko se vsiplje dan nad mojo glavo,
že spet prši, ko se vsiplje dan nad mojo glavo,
jaz plujem v svit, kot tisočkrat v zadimljeno daljavo.

In pomrmmravam vseh stoletij davne tožne speve,
in pomrmmravam vse pozabljene otožne speve,
smehljam se in poslušam jutro vračati odmeve.

Na ustih se grenkoba boči, plujem v puščavo,
na ustih se grenkoba loči, vračam se v puščavo,
že davno je, kar upanje v teh krajih je zaspalo.

Na mojih ustih pesem vseh, ki nekdaj so živeli,
na mojih ustih je molitev teh, ki so živeli,
in prošnjo brod majav med ločje tihih trav zariše.

Jaz tanki lunin krajec nad zamrznjeno planino,
jaz tanka solza lune, ki pozna vso bolečino,
spet plujem v svit in sanjam v megličasto tišino.

In luna se ne umakne svitu, zmeraj tanjša vztraja,
in luna z jutrom ne presahne, zmeraj tanjša vstaja,
nekoč obriše solze ji z rokavom svojih ognjev

Sonce.

ROJEN ZA ROJSTVO

Rokavi reke tečejo v tišino,
Obracam mlin se z vetrom v iskrenje,
Jesen se maje v večnih dalj šumenje,
Edino, ki smehlja se v globočino.

Nevidnost vetra žene me v praznino,
Z licem, ki zažre se v vrtenje,
A daleč je jesen in z njo venenje,
Reži se vame golo robidovje.

Odšla je luč in seme je umrlo,
Jesen in smrt ne iščeta vrnitev,
Sivina teče, da bi se predrlo

Tišino in nemir, ki sta kot britev ...
Vrezujem z njo v spomin, da ni Te strlo,
O Tebi sanjam, rojstvu za rešitev.

STOJIMO

Stojijo zbrani
z nasmehi na obrazih,
kot okamnele figurice
v sivi brezdanjosti nemira,
kot glineni obrazi
pod jutranjim vzhajanjem
zlato rumenih korakov,
kot mehke dlani pod
zapravšeno preprogo sanj,
ne bo več ...
in bo ...
Smehljajo se in stojijo,
dopolnjeno je ...
Kakšna žrtev je bila potrebna!
Smehljajo se in stojijo.
Nad njimi pa že visi težki križ.

TETELESTAI

I.

Si kdaj zarisal sled v mehko hriba,
ki nosi grenkost suhe rdečine
in težo tanke sive kože ziba,
da senco dviga v mokro sled nicine?

Si kdaj zaslutil okamnelost giba
v razkroju vseh stvari, ko veter mine?
Si kdaj zaspal v senci, kjer nagiba
se teža vej nad posteljo tišine?

Si kdaj zavidal mrtvim za bližino,
za tihi sen v naročju blatne lehe,
kjer je pozabljen dih in vse obstane

za droben hip, ko njive so zorane,
ko siv je dež, ki drobno pada s strehe,
in žarek rok objame bolečino.

II.

Poznam praznino rok in votlost diha,
poznam nemir oči in težo rala,
in hladno motnost vetra, ki zapiha
v prazne strune sanj, kjer boš zaspala.

Poznam nemoč dlani, ko so le tiha
brezvetrja sivin v izdihu vala
in dih, ujet v ivje, v zemljo usiha,
poznam poti, ki sol jih je izprala.

Ko žarki rok v oddaljenih meglicah
izginjajo v motnosti pogleda
in mrzlo slamo lomi vonj po pticah,

ko v mrzli nočni zrak se tih umaknem,
ko slutim pot na goro, sem Beseda,
iztegnem dlan in tvoje se dotaknem.

III.

Nekoč bom tu, v uri, ko pritoki
se stečejo v svetlikanje gladin
in z roba pušče padejo kot sloki
plameni v naročje korenin.

In stal bom tu, ko izzvenijo stoki,
z dlanjo bom brisal senco bolečin,
očistil sled prsti v beli moki,
poslednjič zajecal bo stari mlin.

Razpet na grobih rokah lok brez kraja
zarisal sem v razpenjeno sivino
in vsako noč, ko mesec se ohlaja,

spet rišem lok objema v edino,
kar čakam že od vekov, da odtaja
se tvoja dlan v mojo globočino.

NA DAN ZADNJE VEČERJE

Danes se je izjokalo nebo,
jaz pa sem se smehljaje
naslanjala na polico.
Kako tiho in glasno je
mesto ponoči, nihče
me ne more videti,
še en dan tišine in
samote, soba je temna,
tam slutnja trnovske cerkve,
kjer svojim izkazuješ
ljubezen do konca.
Samo nekdo je,
ki bi mi po prehojenem
blatu umil noge, zato
se naslanjam na polico
temne sobe in gledam
mravljice z dežniki
in se smehljam,
malo glasbe sem spustila,
da mi, ko zapiram oči,
prihajajo v ušesa Tvoje besede,
to je moje telo, to je moja kri.
Kdo ve zakaj ravno danes,
ko so rekli, da sem odrasla,
tako dežuje in Ti lomiš kruh.
Danes dežuje in se smehljam,
Ti z nasmehom v očeh,
in s solzami na ustih lomiš kruh,
kot si vodo spreminjal v vino,
se zdaj steka v kri,
morda zato dežuje,
jaz pa v temni sobi
na okenski polici
slonim in gledam,

poslušam in diham.
Rada bi šla s Teboj,
tako rada bi šla,
a sem le prestrašeni Peter,
rada bi šla, pa se bojim poti,
a glej, zmeraj bolj dežuje,
zdaj čutim, zdaj zdaj mi
bo izpod prstov odpihnilo papir.
Jutri dežuje,
naju pa čaka dolga pot.

DA BI IMELI ŽIVLJENJE

I.

Kam so Te peljali kot tatu in morilca,
kot razbojnika in izdajalca, ko so se
vsi razbežali, vsi odpadli, ušle so jim
Tvoje besede o izobilju življenja,
o tem, zakaj si prišel, pozabili so na vse,
le srh smrti, a smrti ni bilo in je bila ...
Kam so Te peljali, da so Tvoje roke in noge
prebadali žebli in si umiral, moj Bog,
kam so Te peljali, so njihove roke čutile,
oči videle, ušesa slišala, lahko še slutim,
lahko še verjamem, da tega nikoli
nobeno oko ni videlo in uho ni slišalo,
kam so te peljali, bali smo se Te iskati,
in tam si bil sam, ko so Te peljali,
da se je dopolnilo, in te je žejalo po
nečem drugem kot po kisu, a niso
razumeli, ker pač oko in uho ne moreta
vsega videti in slišati, bil si majhen človek
iz mesa in krvi, najbrž so bili še drugi
z močnejšim glasom in večjimi obličji,
morda si bil za glavo manjši od vseh,
kako bi lahko to videli drugače kot po
Besedah, ko so Te, preden so Te peljali,
bili in Te in brez želje po odgovoru spraševali po
resnici in Te bíli, da je pokala koža,
da so pokale kosti, da si moral vanje upreti
oči, zakaj me tepeš?

Zakaj so Te topli in kam so Te peljali,
so vedeli, kam Te peljejo, ko so Ti prebodli stran,
ko si izročil duha, so vedeli, da nisi to, kar kaže
oko, ampak vse to, kar razodeva Beseda, da bi
imeli življenje in bi ga imeli v obilju,

zato mi zdaj po obrazu morda polzijo solze,
drugačne so kot Tvoj krvavi pot in rada bi rekla,
da sem drugače videla vso stvar, a sem le človek
in danes pravijo, da vsak nosi svojo resnico,
da ni več Resnice, ki bi se je lahko oklenili,
in vendar še vedno vsak dan, vsako leto,
vsak trenutek nekdo na svetu
lomi kruh in Ti daješ
Življenje, svoje živo,
utripajoče, škrlatno
Življenje, toliko
Življenja, samo
da bi ga
imeli v
obilju.

II.

Zdi se, da je že tu,
da se plaziš po mravljincah
moje roke, ko se bliža ura
izdiha. Morda je zavesa
v meni še cela, ne vem,
a slutim nezgrešljivo
pokanje pri vrhu,
da se pretrga kot
oblak nad goro,
kjer se izročas,
Luč, tu je Tvoja ura,
rekli so, da je ljubezen
mrtva, rekli so, da ni Resnice,
rekli so, da imamo vse pod kontrolo,
rekli so, da je konec, a pozabili so tisto
besedo, da je človek več kot kos mesa,
da je posoda nečesa nerazložljivega,
govorijo o številkah, a v Tvojem
svetu ni števil, je le tisto menda

že zdavnaj umrlo, kaj jaz
vem, tako so rekli,
da se ji je reklo
Ljubezen.

III.

Ena kaplja bi bila dovolj, ena sama
kaplja, pa se jih je ulilo na tisoče.
Le malo bi bilo potrebnega,
le malo, čisto malo, morda
samo Beseda, pa je zgorelo
vse, vse do zadnjega je
izgorelo v ognju,
v katerem je bilo
prav malo poetičnega,
le malo in le ena kaplja,
ena kaplja lahko umije množice,
en košček kruha prestvari srce,
a si dal vse, čisto vse, vse do
zadnjega, ko se je stemnilo
in se je zemlja zamajala
in ni bilo sonca in lune,
le Ti, nerazumljena podoba
Ljubezni, tiste, ki je
ne poznamo,
tiste edine,
Tvoje, tiste
do konca,
do dna.

SVETILNIK

Drsimo skozi zrak.

Nocoj plujemo skozi nemirno mrežo
temačnih voda, mimo podob in otokov,
tok nas žene v mrzla severna morja,
misel je neprijazna. Ne morem več trditi,
da mi je pri srcu toplo, ko stopam po
palubi stare ladje in iščem odgovore na
Neulovljivo.

Severnica se skriva.
Mornarji se plašijo.

Potem zasveti.
Daleč.

Pa vendar sveti s tolikšno ljubeznijo,
da se moja duša zdrzne in nič več ne verjamem
tistim, ki v trenutkih stemnitev v uho šepečejo,
da Življenje ne obstaja.

Spet diham.

Plujem skozi neprijazne, hladne tokove
ebenovinastega morja.
Nič več me ni strah.

Nocoj plujemo proti utripajočemu svetilniku,
ki z vsakim utripom v gluho noč reže v zrak,
nikoli več te ne zapustim.

In samo gledam in strmim.
Mornarji vzklikajo.
Ne potrebujemo več Severnice,
niti drugih zvezd.

In tedaj vstanem in slavim Najvišjega z besedami,
ki jih ne prežene niti mrzli severni tok.

OSTANI

I.

Ostani z mano te zadnje dni,
te zadnje ure, preden greš na pot.
Ostani z mano, palmove veje so se
posušile, obležale na tleh,
po njih so hodili konji in osli
in ljudje so stopali čez
in drobljenje listov je preglasil lajež psov.
Morda se je sok njihovih listov preselil
v moje izpraznjene oči, takrat bom vedela,
da boš ostal z mano, rada bi začutila sok
izpraznjenih oči in ti bi me objel,
kot sem si vedno želela.
In tedaj bi morda zaihtela
tudi jaz.

II.

Pusti, da vstanem iz groba,
dvigni me iz mojega spanca vsaj za hip,
da se dotaknem tvojih nog, da jih pripravim
za pot po ostrem kamenju, vsaj toliko
ostani z mano, preden se razleže
topot konjskih kopit in splaši golobe, da se
razletijo v senčne višave razžarjenih ulic.
Ostani z mano vse do trenutka,
ko te odpeljejo proč, morda te bom takrat
držala za roko in boš rekel pusti,
čeprav boš v sebi trepetal,
ostani tu in ne pozabi posušenih palmovih vej
in mehkega molka kamnitega tlaka,
ostani in pusti, da se dotaknem tvojega obraza,
tvojih utrujenih rok, ki so sprejele
biti prah, pusti, da ujamem košček diha,

ostani in pusti, da ga zajamem vase,
da s prstom spolzim po slutnji rdečine in
zaupam.

III.

Ostani z mano te zadnje ure,
te zadnje trenutke, preden greš na pot.
Ostani in ne pusti, da gredo sence
mimo tebe, ostani in dotakni se teh drobnih lic,
obriši roso z jutranjih trav, s prsti zamešaj
blato in ga položi v njihovo naročje,
ostani in ne pozabi lesenega vonja,
drobnih ostružkov, njihovega vrtinčenja
v glasu rahlega šepeta, ostani
vse dokler ne vzide sonce,
vse dokler ne vzide zadnjič
nad tolmunom slutnje in se
zemlja ne obarva več rdeče
pod jezikom sonca, do trenutka,
ko bronasto zažari polzenje v zemljo,
ostani in obriši z mojih dlani sok
palmovih listov, da se preseli nazaj v oči,
ostani z mano te zadnje trenutke,
te zadnje vdihe, ostani in zadrži mojo
dlan, da se razlije muževnost čez rob
tolmuna, in ostani, čeprav boš vedel,
ko se boš dotaknil mojega obraza in
boš trepetal, kot da te biča vsak dotik.
In tedaj bom morda res zaihtela.

TE JE KDAJ ZEBLO

Te je kdaj zeblo, Gospod?
Morda takrat, ko si komaj rojen
ležal v slami in se je daleč
nad tabo razpenjalo zvezdnato nebo,
morda je pihal veter, morda te je zeblo,
čisto zares zeblo in bi potreboval objem,
morda le mojega, grešnega,
nekaj več kot živalsko sapo, ki te je grela,
te je kdaj zeblo, Gospod,
morda takrat, ko si sam,
čisto sam stopal v puščavi
in ti je sledila kača, te je kdaj
zeblo, morda ko sta stala
na pečini in si govoril, morda takrat,
lačen in sam, te je takrat zeblo, Gospod,
morda takrat, ko si lovil korake
med množico, videti si bil miren,
te je kdaj zeblo, Gospod,
ko so vzklikali hozana, metali palmove veje,
te je kdaj zeblo, Gospod,
ko so obsojali grešnico,
ki ti je mazilila noge in jih
brisala s svojimi lasmi, ti si vedel,
ampak te je kdaj zeblo, Gospod,
takrat, ko si bil prebičan v ječi,
ko so s tebe trgali obleko,
takrat te je zeblo, Gospod,
takrat te je moralo zebsti,
ne vem, kakšne barve oči so imeli,
a morale so biti hladne, morale,
kako bi vendar ...
Te je takrat zeblo, Gospod,
ko si visel na grobem križu
in so pihali vetrovi in je grmelo,
te je takrat zeblo, Gospod,

ponižanega in razžaljenega,
takrat te je moralo, moralo zebsti,
takrat bi potreboval moj objem,
da te stisnem k sebi in se ti zahvalim,
plačal si, vse si plačal,
te je takrat zeblo, Gospod?
Ali vendar ... Ti si v tistem trenutku
objemal mene in morda ti je bil mraz,
morda, le za hip, moralo te je zebsti,
ko si me objemal, saj sem vendar tako
hladna, tako mrzlo otopela,
kako te ni zeblo, smehljaš se in praviš,
saj me je vendar grela ljubezen.

PESEM O GORI

I.

Utihnil je zadnji zvon, so rekli.

Utihnil je in ne bo se več
oglasil v smrti, so rekli.

Zadnje zvonjenje je bilo dolgo,
zdaj pride gora, so rekli,
in gora je smrt.

Poznamo pot na goro,
tam ni zvonov, zato so
zvonovi utihnili,
v posmeh, v opomin,
v slovo, so rekli.

In gledali naprej na goro,
ki so rekli, da je smrt,
in so rekli, da je na gori
konec, niso vedeli,
da se bo šele tam dopolnilo,
ko so rekli, da je konec
pesmi zvonov, a to je bilo,
preden se je pretrgala zavesa.

A danes je še večer in gora je še
daleč, dolga pot je, dolgo bo,
dokler se zopet oglasi prvi zvon, kajti
zadnji zvon se je oglašil,
zadnji zvon je in jok bo in bodo
odpadli, razkropili se bodo kot ovce.
Vemo, kaj čaka na gori,
vemo, kaj prinaša, a tisti,
ki so to rekli, niso vedeli,

da je zadnji zvon le začetek,
začetek za dolgo pot gore,
so rekli, a niso vedeli,
da gre za življenje.

II.

Vse poti vodijo v Jeruzalem.

Vse poti od prvih začetkov,
od začetka začetkov.

Vse poti, odkar je prvič položil oči nanje,
na vse izgubljene, na vse izgubljene
svojega rodu, oči svojih otrok.

Vse Njegove poti so vodile tja,
točno tja, na goro, na tisto goro,
kamor se je vzpenjal in
padal od trenutka,
ko je prvič položil roke nanje.

Ko je ozdravljaval neozdravljivo,
ko je prevračal mize,
ko so bile Njegove besede težke,
trše, kot bi hoteli,
vse poti so vodile tja,
vse poti, vse poti proti začetku začetkov,
vse poti so vodile v Jeruzalem,
vse poti so vodile na goro.

Od trenutka,
ko se je prvič dotaknil vode,
od tistega trenutka, ko je rekel,
da je Njegov čas, vse poti,
po katerih je hodil,
od trenutkov v puščavi,

ko se je prikazala Stara kača,
Zavajalec, od tega trenutka,
vse poti, vse poti so vodile v Jeruzalem,
ko so vzklikali hozana in ne vem,
če so zares razumeli,
a najbrž niti ni bilo mišljeno, da bi,
že od samega začetka je bil načrt drugačen.

Kajti vse poti so vodile v Jeruzalem
do tega sklepnega, najvišjega dejanja,
ki ga takrat niso razumeli,
da je prebičan in raztrgan
na grobem lesu lovil dih za dihom
dopolnjeno je, dopolnjeno, hropel je,
kajti vse poti so vodile v Jeruzalem,
da bi se dopolnilo davno rečeno,
vse poti so vodile v Jeruzalem,
vse poti, vse dolge poti za
veliki sklep vsega,
prav v tistem trenutku,
trenutku pretrganja zavese v templju
in stresanja zemlje in lomljenja skal,
ko je dahnil tisto
od vekomaj načrtovano in
izdihnil na grobem lesu,
ki mu je trgal razmesarjeni hrbet
v Jeruzalemu, kamor so od vekomaj
vodile vse Njegove poti.

III.

Morda je smrt.
Morda dan že prinaša
slutnjo tretjega jutra,
zdaj ko so se razkadili
oblaki in megle.
Morda že grmi in

skala ostaja na mestu in
grob zapečaten.

Morda zunaj vztrajajo sence,
morda se oblaki razhajajo.
In zagrinjalo morda še leži na
kamnitih in hladnih tleh
templja, morda se bojijo.
Morda sedijo v krogu v
temni izbi, morda.

Morda še ležijo ostanki večerje,
morda je še kakšna iskra v ognjišču,
morda še imajo v očeh pogorišče,
morda je pepel, ki ga nosijo sape,
in najbrž ne vejo, še vedno ne vejo,
da zunaj morda že grmi.

Najbrž res ne vedo, da zunaj grmi,
da je lomljenje kruha in skal le začetek,
v njihovih ranah pa pesek, pepel in sivina,
je le pogorišče in zubljev ni več,
morda le spomin na obraze v odsevanju ognja.

Najbrž niso vedeli, da je smrt minljiva,
da je prešla, morda gledajo ven
v prihajajoče jutro,
na obrazu sledi posušenih solz.

A zdaj je minilo,
nekoč jih bo obrisal
z rokavom svojega ognja.

Niso vedeli, da ogenj prečiščuje.
Slutili?

Morda že diši po vstajenju.

